

Halland

Kostnader för halländska barns och ungdomars idrottande

– en kartläggning av föräldrars upplevelser och rapporterade kostnader

Krister Hertting, Högskolan i Halmstad
Stefan Wagnsson, Karlstads universitet

Innehållsförteckning

Förord	2
Inledning	3
Syfte och forskningsfrågor	3
Metod	4
Urval och genomförande	4
Enkäten	4
Fördelning av idrotter i urvalet	5
Fördelning av kommuner i urvalet	6
Beskrivning av föräldrarna som deltagit i studien	6
Etik	8
Resultat	9
Förutsättningar för tolkning av resultaten	9
Totala kostnader för samtliga barn i alla idrotter	9
Totala kostnader uppdelat på bakgrundsfaktorer	10
Totala kostnader uppdelat på kommuner i Halland	11
Kostnader för olika huvudidrotter	12
Kostnadsfördelning inom respektive kostnadspost	14
Övergripande bild av kostnader per kostnadspost fördelade på huvudidrotter	21
Övergripande bild av kostnader per kostnadspost fördelade på kommuner	22
Föräldrarnas upplevelser av kostnaderna	23
Vad driver på kostnaderna?	24
Hur minska kostnaderna?	29
Tankar om Fritidskortet	33
Kostnader för kommersialiserad idrott	38
Sammanfattning av resultat	41
Diskussion	44
Referenser	49
Bilaga 1	

Förord

Vi vill rikta ett stort TACK till RF-SISU Halland för förtroendet att få genomföra uppdraget att kartlägga kostnaderna för halländska barn och ungdomars idrottande. Ett särskilt tack riktas till de föräldrar som tagit sig tid att besvara enkäten och dela sina erfarenheter. Utan deras medverkan hade denna rapport inte varit möjlig.

Vi hoppas att resultaten kan bidra till en fortsatt konstruktiv dialog kring hur vi tillsammans kan skapa en mer tillgänglig, jämlik och hållbar barn- och ungdomsidrott i regionen.

Karlstad, april 2026

Stefan Wagnsson

Docent i Idrottsvetenskap, Karlstads universitet

Projektledare och huvudförfattare

Krister Hertting

Docent i Idrottsvetenskap, Halmstad Högskola

Projektmedarbetare och medförfattare

På uppdrag av RF-SISU Halland

Inledning

Idrottens betydelse för individ och samhälle är något som sällan ifrågasätts. Många, inte minst föräldrar, uppmuntrar därför barns deltagande. Orsakerna som lyfts fram är flera, bland annat hälsa, social gemenskap, regelbunden fysisk aktivitet, att barnen ”håller sig borta från gatan” samt att de erbjuds en meningsfull fritid (Wagnsson & Augustsson, 2015). Samtidigt innebär föreningsidrott också kostnader. Medlems- och träningsavgifter, inköp av utrustning, resor samt olika försäljningsaktiviteter kan utgöra en ekonomisk belastning för familjer och i vissa fall riskera att utestänga barn från idrottsdeltagande. Av denna anledning är det viktigt att kontinuerligt följa kostnadsutvecklingen och analysera hur den påverkar barns möjligheter att vara en del av föreningsidrotten.

På uppdrag av Riksidrottsförbundet har tre studier redan genomförts om föräldrars kostnader för barn- och ungdomsidrott (RF, 2003, 2009, 2024). Dessa studier har uppmärksammat behovet av att även kartlägga kostnaderna på distriktsnivå, för att möjliggöra jämförelser och analysera eventuella skillnader mellan riks- och distriktperspektiv. En sådan uppföljning skapar bättre förutsättningar att vidta åtgärder som är mer träffsäkra och anpassade till den halländska kontexten, både när det gäller kostnadsutvecklingen och vilka insatser som behövs. Denna studie fungerar därför som en regional fördjupning av de tidigare undersökningarna, med syftet att fördjupa förståelsen för kostnadsutvecklingen inom halländsk barn- och ungdomsidrott.

Syfte och forskningsfrågor

Syftet med denna studie är att utforska den ekonomiska situationen inom barn- och ungdomsidrotten, med särskilt fokus på kostnader för barnens deltagande i idrott i Halland. Vi kommer att besvara följande forskningsfrågor:

- Hur mycket pengar spenderar halländska föräldrar årligen på sina barns idrottande, och hur står sig dessa kostnader i jämförelse med riket i stort?
- Skiljer sig kostnaderna åt beroende på vilken huvudidrott barnet deltar i?
- Hur fördelas kostnaderna mellan olika utgiftsposter (t.ex. utrustning, avgifter, resor, läger och lotter)?
- Påverkas kostnadsnivåerna av bakgrundsvariabler såsom kön, ålder, hushållsekonomi eller geografisk hemvist?
- Vilka faktorer upplever föräldrarna som mest kostnadsdrivande?
- Vilka åtgärder menar föräldrarna skulle kunna bidra till att sänka kostnaderna?
- Hur ser föräldrarna på införandet av Fritidskortet?

- I vilken utsträckning deltar barn i kommersialiserade idrottsformer, och hur stora är kostnaderna för dessa?

Metod

Urval och genomförande

För att underlätta jämförelsen med den rikstäckande undersökningen (RU) ”Smakar det så kostar det” (Hertting & Wagnsson, 2024) kommer vi, i möjligaste mån, att presentera resultaten med data från Halland jämsides med resultaten från RU. En viktig aspekt att ha med sig i jämförelsen är att urvalsmetoderna skiljer sig åt, där urvalet till RU utgjordes av ett urval i två steg. Först valdes de tio mest utövade idrotterna (samt golf och kampsport) enligt Riksidrottsförbundets statistik valdes ut. Därefter skickades en förfrågan via Riksidrottsförbundet till 5 procent slumpvis utvalda LOK-stödsberättigade föreningar inom respektive utvald idrott. Föreningarna vidarebefordrade sedan information och enkätlänk till föräldrar till barn 7–18 år. Totalt kontaktades 518 föreningar, motsvarande 8 procent av alla LOK-stödsföreningar 2022.

Urvalet till denna rapport har likheter med det i RU, men skiljer sig på några avgörande punkter. I stället för att kontakta ett strategiskt urval av idrotter och föreningar sände RF-SISU Halland ut en förfrågan till samtliga LOK-stödsberättigade idrottsföreningar i länet med en aktiv barn- och ungdomsverksamhet. Föreningarna ombads därefter att vidarebefordra information om studien, inklusive informerat samtycke och en länk till enkäten, från oss forskare. Därtill publicerade RF-SISU Halland en uppmaning på sin Facebooksida, riktade till föräldrar till barn mellan 7–18 år, att besvara enkäten.

Eftersom urvalet har gjorts på lite olika sätt blir jämförelserna inte helt rättvisa. I RU är vissa idrotter något mer överrepresenterade jämfört med den halländska, medan andra är underrepresenterade. För några idrotter är dessutom antalet svar så pass litet att skillnader kan bero på slumpen snarare än på verkliga olikheter. Vid tolkningen av resultaten är det därför viktigt att beakta att urvalet, ur ett halländskt perspektiv, ger en mer rättvisande bild av länets idrottsföreningar, men samtidigt har begränsningar när det gäller att generalisera till nationell nivå.

Enkäten

Undersökningen genomfördes med en webbenkät (Survey & Report). Enkäten skickades via e-post till föräldrar till barn födda mellan 2007 och 2018 (7–18 år) som deltog i föreningens lag- eller träningsgrupper. Frågorna (totalt 32 stycken) (se bilaga 1) handlade bland annat om vilka kostnader som finns i barnens idrott, hur föräldrarna upplever dessa kostnader, möjligheten att påverka dem, vilken roll ekonomiskt stöd spelar, samt om deltagandet i kommersiell idrott. Därtill ställdes bakgrundsfrågor kopplade till föräldrarna (t ex kön, ålder, etnicitet och inkomst). Totalt svarade 461

föräldrar på enkäten. Efter att ha tagit bort svar som inte var fullständiga, från familjer utanför Halland samt från föräldrar med barn under 7 år eller över 18 år, kvarstår 454 svar. Det är dessa svar som den fortsatta analysen bygger på.¹

Fördelning av idrotter i urvalet

Med anledning av att de populäraste lagidrotterna, främst fotboll, ishockey och innebandy, fångar upp en så stor del av de undersökta idrotterna², blir antalet svarande för flera andra idrotter relativt begränsat. Resultaten för dessa idrotter måste därför tolkas med stor försiktighet. Samtidigt, väl medvetna om risken att ge en missvisande bild av kostnadsläget, har vi ändå valt att redovisa idrotter med färre deltagare. För att skapa en grund för våra analyser har en gräns satts vid minst 15 svarande, för att ge en någorlunda meningsfull indikation av kostnadsläget, även om de inte kan generaliseras. Denna gräns valdes också eftersom den fångade in några av de mest populära idrotterna och därmed möjliggör jämförelser med riksnivån. Tabell 1 ger en översikt över i vilken utsträckning de olika idrotterna är representerade.

Tabell 1. Antal och fördelning av idrotter som ingick i Hallandsurvalet respektive urvalet för den rikstäckande undersökningen (RU) (Barn och ungdomar, 7–18 år).

	Halland		RU	
Idrott	Antal (n)	Procent (%)	Antal	Procent (%)
Fotboll	260	33,9	680	33,0
Friidrott	37	4,8	82	4,0
Gymnastik	54	7,0	211	10,2
Handboll	67	8,7	117	5,7
Innebandy	88	11,5	108	5,2
Ishockey	37	4,8	264	12,8
Kampsport*	18	2,3	41	2,0
Konståkning ^a	33	4,3	22	1,1
Ridsport	51	6,6	120	5,8
Simidrott*	18	2,3	139	6,7
Tennis*	18	2,3	95	4,6
Övriga idrotter	87	11,3	86	4,2
Totalt	768	100,0%	2061	100,0%

¹ I resultaten förekommer det ibland att föräldrar har hoppat över enstaka frågor. Därför kan det totala antalet svar variera något mellan de olika tabellerna i rapporten.

² Frågan som ställdes var: "Vilken huvudsaklig idrott utövar ditt/dina barn. Vilken huvudsaklig idrott utövar ditt/dina barn. Med huvudsaklig idrott menar vi den idrott som barnet lägger mest tid/engagemang i? OBS! Välj endast en idrott om ditt barn är med i flera idrotter som han/hon lägger lika mycket tid/engagemang i!"

^a Idrotterna ingick i "Övriga idrotter-gruppen" i den rikstäckande undersökningen.

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

I tabell 1 kan vi se att den medeldyra (enligt resultat från RU) idrotten fotboll är den klart mest representerade idrotten i båda undersökningarna (ca en tredjedel av samtliga idrotter). Vidare syns att den lite dyrare idrotten ishockey är något underrepresenterad. Idrotten innebandy, som tillhör medelkostnadsidrotterna är också tydligt överrepresenterad i det halländska urvalet. Förutom dessa idrotter visar tabellen att fördelningen mellan idrotterna i Halland och riket i allmänhet är relativt jämn.

Fördelning av kommuner i urvalet

När vi studerar hur de olika kommunerna i länet är representerade framgår det att den Kungsbacka kommun är något överrepresenterad, medan Halmstad (se tabell 2), trots att den är länets största kommun, är något underrepresenterad.³ I stort är dock kommunerna proportionellt representerade.

Tabell 2. Urvalets storlek i respektive kommun i relation till kommunernas folkmängd i Halland (2024).

Kommun	Antal	Andel (%)	Folkmängd	Andel (%)
Kungsbacka	149	33	85 792	25
Halmstad	111	24	106 084	31
Varberg	100	22	69 070	20
Falkenberg	56	12	47 337	14
Laholm	25	6	26 595	8
Hylte	10	2	10 196	2
Totalt	451	100%	345 074	100%

Beskrivning av föräldrarna som deltagit i studien

Som vi har redovisat ovan så ingår svar från 454 föräldrar i denna undersökning ($M = 44,4$ år; $Md = 44,0$ år; $Sd = 5,4$). Av dessa identifierade sig 71 % som kvinnor, 29 % som män. Av dessa var 175 (39%) förälder till endast ett barn, 239 (53 %) förälder till två barn och 40 (9 %) förälder till tre barn. Precis som i den rikstäckande undersökningen uteslöt vi svar kopplade till barn som var yngre än 7 år respektive äldre än 18 år, samt svar från föräldrar med barn som inte deltog i någon idrott eller i en idrottsförening, eller i

³ <https://www.ekonomifakta.se/regional-statistik/din-kommun-i-siffror/>

gymverksamhet eller liknande. Följaktligen baseras resultaten på totalt 773 föreningsidrottande barn (M = 12,0 år; Md = 12,0 år; Sd = 3,0; 50% pojkar och 50% flickor).

I tabell 3 har vi jämfört halländska studiedeltagares bakgrund med deltagarna i Riksstudien. Här kan vi se att könsfördelningen bland barnen i stort är densamma i båda undersökningarna. När det gäller etnicitet, hushållets totala inkomst och utbildningsnivå är även här fördelningen relativt jämn mellan studierna. Värt att påpeka är dock att gruppen deltagare med utländsk bakgrund är kraftigt underrepresenterad i båda studierna, både i jämförelse med den svenska befolkningen i stort (20 procent; SCB, 2025) och med statistik framtagen av Riksidrottsförbundet och SISU Idrottsutbildarna (2016), där andelen uppskattas till cirka 10 procent. När det gäller åldersfördelningen kan vi, i den halländska undersökningen, se en viss övervikt av äldre barn samt betydligt färre som bor i storstäder.

Tabell 3. Halländska studiedeltagares bakgrund jämfört med deltagarna i riksundersökningen (RU).

Bakgrundsvariabler	Halland		RU	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Kön				
Pojkar	386	50	1 085	52
Flickor	387	50	991	48
Totalt	773	100	2 076	100
Åldrar				
15–18 år	183	24	334	16
11–14 år	327	43	868	42
7–10 år	256	33	876	42
Totalt	766	100	2 078	100
Etnicitet				
Svensk	755	98	1 898	92
Utländsk	14	2	168	8
Totalt	769	100	2 066	100
Hushållsinkomst				
Hög	531	70	1 285	67
Medel	208	27	521	27

Låg	19	3	109	6
Totalt	758	100	1 915	100
Utbildning				
Eftergymnasial	527	69	1 468	73
Gymnasial	234	30	519	26
Förgymnasial	6	1	13	1
Totalt	767	100	2 000	100
Bostadsort				
Storstad	3	0,4	668	32
Mellanstor stad	192	25	268	13
Småstad	225	29	516	25
Landsbygd	351	46	637	30
Totalt	771	100	2089	100

Etik

Studien är etikprövad och godkänd av Etikprövningsmyndigheten (Dnr 2023-03336-01). I enkäten informerades föräldrar om studien, frivillighet, möjlighet att avbryta samt hantering av uppgifter. Här kunde de samtycka eller tacka nej, och samtycke öppnade enkäten.

Resultat

Förutsättningar för tolkningar av resultaten

Kostnaderna redovisas främst som medianvärden (Md), eftersom medianen ger en bättre bild av det "typiska" värdet och är mindre känslig för extrema observationer än medelvärdet. I vissa fall redovisas även medelvärden (M) samt min- och maxvärden för en mer nyanserad förståelse.

När resultaten tolkas är det viktigt att komma ihåg att de bygger på vårdnadshavarnas egna uppskattningar av kostnader, vilket kan innebära avvikelser från de faktiska utgifterna. Uppskattningarna kan exempelvis påverkas av minnessvårigheter, en önskan att framstå i mer positiv dager eller en ovilja att redovisa vissa kostnader, särskilt om de upplevs som höga eller överdrivna. För att ytterligare underlätta läsandet av resultaten har vi valt att avrunda till närmaste 100-tal.

Vid de tillfällen där vi jämför resultaten mellan Halland och riksundersökningen (RU) så har vi justerat riksdata från 2023 till 2025 års prisnivå med hjälp av konsumentprisindex (KPI).⁴ Vi vill även uppmärksamma att riksundersökningen (RU) speglar hela landet, inklusive Halland. När vi jämför Halland med RU jämför vi alltså Halland med en grupp där Halland själv ingår. Det gör att skillnaderna kan se lite mindre ut än om jämförelsen hade gjorts mot ett rikssnitt helt utan Halland. Effekten är dock begränsad eftersom Halland utgör en mindre del av RU. Det är även viktigt att vara försiktig när man jämför de totala summorna mellan de olika undersökningarna för huvudidrotterna, då valet av idrotter som lyfts fram i hög grad påverkar hur de sammanlagda kostnaderna ser ut.

Totala kostnader för samtliga barn i alla idrotter

Liksom i Riksundersökningen har vi valt att även redovisa totalkostnaderna för samtliga barn i alla idrotter. Det vill säga inte enbart kostnaderna för huvudidrotten, som de flesta andra studier av liknande karaktär har tagit utgångspunkt i (se Hertting, 2009, 2022; Riksidrottsförbundet, 2004).

Det är alltid vanskligt att jämföra kostnader mellan olika undersökningar. Studierna skiljer sig ofta i urvalsprocesser (kvoturval, slumpmässigt urval m.m.), antalet och typen av idrotter som ingår, hur många föräldrar som tillfrågas samt hur många barn varje förälder besvarar frågor om. Med detta i åtanke kan man argumentera för att **den totala kostnaden för samtliga barn i alla idrotter** är det mest jämförbara måttet mellan denna halländska undersökning (2025) och riksundersökningen. Detta mått är i mindre utsträckning avhängigt skillnader i urvalsprocedurer och bör därför ses som den mest lämpade jämförelsen.

⁴ Baserat på genomsnittsindexet för respektive år (SCB, 2025): KPI 2023 = 403,7; KPI: 2025 = 417,8

Tabell 4. Totalkostnader för samtliga barn i alla idrotter, uppdelade på Hallandsstudien respektive Riksstudien.

	Halland	RU
Medianvärde	15 000	18 600
Medelvärde	27 800	30 800
Maxvärde	800 000	1 240 000
Minvärde	1 000	300
>100 000	3%	5%

Resultaten i tabell 4 visar att skillnaderna i medianvärde mellan halländska föräldrar och föräldrar som ingick i riksundersökningen kan verka små men är ändå betydande (ca 3 600 kronor). I praktiken kan det motsvara kostnaden för deltagande på ett läger, en ny utrustning eller bekostandet av medlemsavgifter för flera idrotter, så skillnaderna för en enstaka familj kan därför bli påtaglig ur ett hushållsekonomiskt perspektiv. Samtidigt visar tabellen att det finns familjer i både Halland och i riket som helhet som lägger mycket stora summor (>100 000 kronor) på sina barns idrottande, även om detta är vanligare i riksstudien än i den halländska studien.

Totala kostnader uppdelat på bakgrundsfaktorer

För att få en uppfattning om och i så fall hur olika bakgrundsfaktorer är kopplade till kostnader för barns- och ungdomars idrottande jämförde vi hur totalkostnaderna för samtliga barn i alla idrotter fördelade sig i relation till kön, ålder, etnicitet, hushållsinkomst och utbildning. Tabell 5 ger en övergripande bild av resultaten.

Tabell 5. Totala kostnader för samtliga barn (7–18 år) i alla idrotter uppdelat på bakgrundsvariabler.

	Halland		RU	
Bakgrundsvariabler	Antal	Kostnader	Antal	Kostnader
Kön				
Pojkar	222	15 000	647	20 000
Flickor	197	15 000	499	16 500
Totalt	419	15 000	1146	18 600
Åldrar				
15–18 år	125	25 000	224	25 500
11–14 år	182	15 000	502	20 000
7–10 år	109	10 000	420	10 000
Totalt	416	15 000	1146	18 600
Etnicitet				
Svensk	413	15 000	1053	18 000

Utländsk	7	10 000	91	18 600
Totalt	420	15 000	1144	18 600
Hushållsinkomst				
Hög	288	18 500	726	20 000
Medel	115	14 600	316	12 000
Låg	13	6 000	64	10 000
Totalt	416	15 000	1 106	18 600
Utbildning				
Efter-gymnasial	296	15 000	833	20 000
Gymnasial	120	15 000	303	15 000
För-gymnasial	3	10 000	7	15 000
Totalt	419	15 000	1 143	18 600
Bostadsort				
Storstad (mer än 250 000 inv.)	2	22 500	362	25 000
Mellanstor stad (75 000 - 250 000 inv.)	100	20 000	142	17 000
Småstad (20 000–75000 inv.)	118	15 000	284	15 000
Landsbygd (upp till 20 000 inv.)	201	15 000	356	15 000
Totalt	421	15 000	1 144	18 600

Resultaten i tabell 5 visar att de mönster som framkom i RU skiljer sig i vissa avseenden från den halländska studien. Till skillnad från RU ser vi att föräldrar i Halland spenderar lika mycket på pojkars som flickors idrottande, att föräldrar med svensk bakgrund lägger mer pengar på sina barns idrottande än föräldrar med utländsk bakgrund, att inte utbildningsbakgrund verkar ha lika stor betydelse samt att föräldrar bekostar sina barns idrottande i stort sett lika mycket oberoende av ortens storlek. Dessa resultat bör dock tolkas med viss försiktighet, eftersom underlagen i grupperna med utländsk bakgrund respektive förgymnasial utbildning är små.

När det gäller kostnader kopplade till övriga bakgrundsvariabler syns vissa likheter, såsom att kostnaderna ökar med åldern och att utgifterna stiger i takt med hushållets inkomst.

Totala kostnader uppdelat på kommuner i Halland

I tillägg till att redovisa resultat för hela regionen har vi även valt att presentera totalkostnaderna för respektive kommun i Halland (se tabell 6).

Tabell 6. Totalkostnader för samtliga barn i alla idrotter, uppdelade på olika kommuner i Halland.

Kommun	Antal	Kostnader	Folkmängd
Kungsbacka	137	20 000	85 792
Halmstad	104	12 000	106 084
Varberg	93	15 000	69 070

Falkenberg	54	12 000	47 337
Laholm*	21	15 000	26 595
Hylte*	10	4 000	10 196
Totalt	419	15 000	345 074

* Resultat för denna kommun bör tolkas med försiktighet på grund av få svarande.

Resultaten visar att kostnaderna för att barnens idrottande i Halland varierar tydligt mellan kommunerna. Från 4 000 till 20 000 kronor för samtliga barn i samtliga idrotter. De högsta kostnaderna återfinns i Falkenberg, medan Hylte ligger klart lägst. Mönstret verkar i viss mån spegla kommunernas socioekonomiska struktur, där mer resursstarka kommuner uppvisar högre kostnadsnivåer. Dock bör resultaten tolkas med försiktighet, särskilt med tanke på små urval i vissa kommuner samt att kostnadsnivåer även kan påverkas av skillnader i vilka idrotter som är möjliga att utöva i de olika kommunerna.

Kostnader för olika huvudidrotter

Vid jämförelser mellan olika huvudidrotter har vi liksom i RU utgått från självrapporterade kostnader med utgångspunkt i följande kostnadskategorier: 1) medlemsavgift, 2) träningsavgift, 3) läger, cuper, turneringar med mera, 4) utrustning, 5) klubbkläder, 6) resor/drivmedelskostnader (t ex skjuts till och från träning, matcher och cuper),⁵ 7) köp av lotter, produkter och liknande från föreningen, och 8) övriga kostnader. Kostnaderna har sedan summerats ihop för respektive idrott.

Tabell 6. *Kostnader för olika huvudidrotter uppdelat på Hallandsundersökningen respektive Riksundersökningen (RU).*

	Halland		RU	
Idrotter	Antal	Kostnader	Antal	Kostnader
Fotboll	260	8 400	678	9 100
Friidrott	37	6 000	81	5 200
Gymnastik	54	6 500	210	6 100

⁵ Till skillnad mot riksundersökningen, där föräldrarna uppskattade det genomsnittliga antalet körda mil per vecka, så fick föräldrarna i denna undersökning uppskatta hur många mil de kör per år för att deras barn ska kunna delta i sin idrott (inkl. träningar, matcher och cuper). Årsnivån valdes för bättre träffsäkerhet och jämförbarhet med övriga årskostnader (t.ex. medlems- och träningsavgifter). Deltagarna valde mellan sex svarsalternativ, där varje svarsalternativ omfattade hur många mil det ungefär motsvarar/vecka (t ex svarsalternativ: 2= 10 - 50 mil per år (cirka 1 mil/vecka); svarsalternativ 3= 50–199 mil per år ($\approx$ 1–4 mil/vecka). Därefter använde vi mittpunkter i intervallen för att få en rimlig års-mängd mil (svarsalternativ 2 = 10–50 ger 30 mil; svarsalternativ 3 ger 110 mil). De årliga drivmedelskostnaderna beräknades därefter utifrån uppskattad bränsleförbrukning (bensin: 0,65 L/mil; diesel: 0,55 L/mil) och genomsnittliga svenska pumppriser under sensommaren 2025 (bensin: 16,09 kr/L; diesel: 16,99 kr/L), vilket exempelvis för svarsalternativ 2 gav 297 kronor (30 mil x 0,60 l/mil x 16,50 kr) respektive 1 089 kr för svarsalternativ 3 (110 mil x 0,60 l/mil x 16,50).

Handboll	67	14 200	117	10 500
Innebandy	87	9 500	107	10 400
Ishockey	37	23 900	264	25 200
Kampsport*	18	5 200	41	5 200
Konståkning ^a	33	21 600	-	-
Ridsport	51	20 000	119	18 300
Simidrott*	18	22 000	136	11 800
Tennis*	18	14 200	94	24 500
Övriga idrotter	87	7 500	119	6 800
Totalt	767	13 200	2012	12 100

^a Idrotten är inkluderad i kategorin "Övriga idrotter" i Riksundersökningen (RU).

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

När man ser till den totala summa som föräldrar i Halland lägger på sina barns huvudidrotter framgår det att de halländska föräldrarna spenderar något mer, men nästan lika mycket som föräldrar på riksnivå (se tabell 6). Det är dock viktigt att ha i åtanke att totalsumman i det här fallet baseras på medelvärdet av kostnaderna för de olika idrotterna.⁶ Detta innebär att enskilda idrotter, i detta fall konståkning och simning, kan få större genomslag i den totala kostnaden i Hallandsstudien jämfört med RU.

När vi studerar de olika idrotterna var för sig framträder simidrott som en av de dyraste idrotterna i Hallandsstudien, och den är nästan dubbelt så dyr jämfört med RU. Samtidigt är underlaget för simidrott litet ($n = 18$), vilket innebär att resultaten bör tolkas med försiktighet. Även inom konståkning tycks kostnaderna dra iväg, men här saknas jämförelsesiffror med RU. Liksom i RU finner vi ishockey och ridsport bland de mest kostsamma idrotterna, medan tennis verkar vara betydligt billigare att utöva i Halland (cirka 10 000 kronor). Vidare återfinns, i likhet med RU, de lägsta kostnaderna idrotterna inom friidrott, gymnastik och kampsport. Noterbart är att handbollen uppvisar en tydlig skillnad i kostnader mellan Halland och RU, där genomsnittskostnaden i Halland är cirka 3 700 kronor högre. Längre fram i rapporten kommer vi att fördjupa analysen och titta närmare på vilka kostnadsposter som framför allt driver dessa kostnader.

⁶ Valet att presentera resultaten på detta sätt följer samma upplägg som i tidigare kostnadsstudier (se Riksidrottsförbundet, 2004; Hertting, 2009; Hertting & Wagnsson, 2024).

Kostnadsfördelning inom respektive kostnadspost

Nedan presenterar vi fördelningen av kostnaderna inom var och en av de åtta kostnadsposterna och ger utöver det en överblicksbild av totalsumman och medelvärdet⁷ för samtliga poster.

Medlemsavgifter

Studerar vi resultaten i tabell 7 ser vi att kostnaderna för barnens medlemsavgifter i halländska föreningar överlag är förhållandevis låga. Noterbart är att idrotter som tidigare har visat sig vara mer kostnadskrävande, såsom ishockey och ridsport, inte verkar ha särskilt höga medlemsavgifter. Vid en jämförelse med RU framträder inte heller några större skillnader, vilket tyder på att medlemsavgifterna generellt sett hålls på en relativt låg nivå oavsett var i landet idrottsföreningarna finns.

Tabell 7. *Kostnader för barnens (7–18 år) medlemsavgifter, fördelade på olika huvudidrotter.*

	Medlemsavgifter	
Idrotter	Halland	RU
Fotboll	500	400
Friidrott	500	300
Gymnastik	300	300
Handboll	500	500
Innebandy	500	400
Ishockey	500	500
Kampsport*	400	300
Konståkning	200	-
Ridsport	500	400
Simidrott*	200	300
Tennis*	300	400
Övriga idrotter	400	300
Totalt	400	400

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

⁷ Anledningen till att medelvärdet används här hänger ihop med hur liknande resultat har redovisats i tidigare undersökningar (RF, 2004, 2009, 2024), där man valde att beräkna ett medelvärde baserat på medianvärden för respektive idrott. För jämförbarhetens skull valde vi att göra på liknande sätt i denna rapport. Detta gör också att medelvärdet kan skifta beroende på vilka variabler (t ex huvudidrotter eller kommuner) som jämförs med varandra, vilket bör beaktas vid tolkningen av resultaten.

Träningsavgifter

Liksom i den tidigare RU finner vi i tabell 8 höga kostnader för träningsavgifter även i Halland, där framförallt ridsport utmärker sig. Som vi har lyft fram i den tidigare rapporten (Hertting & Wagnsson, 2024), och som delvis har fått bekräftat i våra diskussioner med aktiva och företrädare för ridsport, så kan de höga avgifterna relateras till kostnader för djurfoder, stallplatser, veterinärvård och den dagliga skötseln av hästar.

Tabell 8. *Kostnader för barnens (7–18 år) träningsavgifter fördelade på olika huvudidrotter.*

	Träningsavgifter	
Idrotter	Halland	RU
Fotboll	1 000	1 400
Friidrott	800	1 200
Gymnastik	2 000	2 300
Handboll	1 900	1 000
Innebandy	1 400	1 200
Ishockey	4 000	4 100
Kampsport*	1 200	1 300
Konståkning	7 200	-
Ridsport	11 500	10 400
Simidrott*	3 700	3 800
Tennis*	8 200	10 400
Övriga idrotter	1 200	1 900
Totalt	3 700	2 600

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

Liksom i RU framträder mycket höga träningsavgifter för tennis. Därutöver uppvisar konståkning särskilt höga träningsavgifter. Möjliga förklaringar till varför dessa idrotter sticker ut har diskuterats utförligt tidigare (Hertting & Wagnsson, 2024) och rör bland annat kostnadskrävande anläggningar, konkurrens om begränsade träningstider samt ökade krav på arvoderade och specialiserade tränare.

För att vara en ganska kostnadsfylligt billig idrott, så verkar gymnastikföreningar i Halland liksom i övriga landet ta ut förhållandevis höga träningsavgifter (cirka 30 procent av totalkostnaderna). En anledning till detta kan vara att gymnastik ofta kräver en högre andel ledare per aktiv, eftersom övningarna kan vara tekniskt svåra att utföra och därtill är riskfyllda. Om föreningarna behöver arvoderade tränare för att få tillräckligt många eller tillräckligt erfarna ledare kan det också medföra högre träningsavgifter så man kan täcka kostnaderna.

Ser vi till de idrotter som har låga träningsavgifter utmärker sig till viss del friidrott, med en median på 800 kronor. Här kan möjligen kostnadsnivån spegla en etablerad breddverksamhet med många aktiva, där träningsupplägget ofta är kollektivt organiserat och resurser kan delas mellan flera grupper, vilket bidrar till att hålla nere kostnaderna.

Läger/cuper

När det gäller kostnader för läger- och cupverksamhet så framgår det att konståkning i Halland är förknippad med relativt höga utgifter (se tabell 9). De höga lägerkostnaderna inom konståkning kan möjligtvis vara kopplat till det stora behovet av istid, men även behovet av specialiserade och arvoderade tränare som har hand om små träningsgrupper. Därtill tillkommer ofta kostnader för resor och boende, eftersom lägren för det mesta är belägna på ett begränsat antal platser med tillgång till lämpliga anläggningar. Även kostnaderna för läger inom simning är förhållandevis höga, vilket skulle kunna bero på att läger används för att samla simmare från olika delar av landet, vilket bidrar till mer omfattande och därmed kostsamma arrangemang.

I övrigt verkar det i Halland, liksom i riket i stort, vara förknippat med relativt höga kostnader att delta på läger och cuper i idrotter som ishockey, handboll och ridsport medan man inom idrotter såsom friidrott, kampsport och gymnastik tycks lägga betydligt mindre med resurser på dessa former av aktiviteter. Värt att notera är den kostnadsmässiga skillnaden för tennis, där hushåll i Hallandsdistriktet i genomsnitt rapporterar cirka 3 000 kronor lägre lägerkostnader jämfört med riket i övrigt. Detta skulle kunna hänga samman med en lägre andel elitbetonad verksamhet i distriktet, vilket i sin tur kan innebära färre och mindre omfattande läger, eller att de elitinriktade läger som hålls, hålls oftare i närheten.

Tabell 9. Kostnader för barnens (7–18 år) läger/cuper fördelade på olika huvudidrotter.

	Läger/cuper	
Idrotter	Halland	RU
Fotboll	1 000	1 200
Friidrott	0	1 000
Gymnastik	500	1 000
Handboll	3 000	2 100
Innebandy	1 000	1 000
Ishockey	2 800	3 600
Kampsport*	200	0
Konståkning	5 000	-
Ridsport	2 500	2 100
Simidrott*	5 000	2 100

Tennis*	2 500	5 200
Övriga idrotter	1 000	1 000
Totalt	2 000	1 400

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

Utrustning

Liksom när det gäller kostnader för läger- och cupverksamhet framgår det i tabell 10 att föräldrar till barn som utövar konståkning lägger anmärkningsvärt höga summor på utrustning. Utrustningskostnaderna ligger här nästan i nivå med den näst mest kostnadskrävande idrotten, ishockey. Att kostnaderna för utrustning är relativt höga kan till viss del hänga samman med att konståkning, särskilt på mer avancerade nivåer, kan kräva flera par skridskor i takt med barnets utveckling, liksom skridskor som är anpassade till idrottens tekniska och säkerhetsmässiga krav. Även simidrott utmärker sig kostnadsmässigt i Halland när det gäller utrustning, där mediankostnaden är närmare fyra gånger högre än i riket som helhet. Detta skulle kunna hänga samman med en högre grad av tävlingsinriktning, där behovet av specialiserad utrustning – såsom tävlingsdräkter, tekniska hjälpmedel och frekvent förnyelse av material – är mer omfattande. Exempelvis kan en tävlingsdräkt uppgå till cirka 2 000–5 000 kronor per plagg, och aktiva på högre nivå använder ofta flera dräkter under en säsong. Därtill tillkommer kostnader för träningsutrustning såsom badkläder och simglasögon, där särskilt träningsbadkläder slits relativt snabbt i klorerade miljöer och därför behöver ersättas regelbundet.

Tabell 10. Kostnader för barnens (7–18 år) utrustning fördelade på olika huvudidrotter.

	Utrustning	
Idrotter	Halland	RU
Fotboll	1 500	1 500
Friidrott	1 000	1 000
Gymnastik	500	500
Handboll	1 000	1 000
Innebandy	1 500	1 500
Ishockey	6 000	5 200
Kampsport*	1 000	500
Konståkning	5 000	-
Ridsport	3 000	2 100
Simidrott*	5 500	1 500
Tennis*	2 300	2 300
Övriga idrotter	1 500	1 000

Totalt	2 500	1 600
---------------	--------------	--------------

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

Vid en jämförelse med RU kan vi också se att kostnadsbilden för utrustning inom de flesta övriga idrotter, med undantag för ishockey (något dyrare), är ungefär densamma i Halland. Noterbart är även de låga kostnaderna för utrustning inom friidrott, gymnastik, handboll och kampsport, vilket kan hänga samman med att dessa idrotter, utöver kläder inom kampsport och gymnastik, i regel inte kräver särskilt specialanpassad utrustning samt att man sannolikt i högre grad använder föreningsbaserade lösningar där viss utrustning delas eller säljs mellan utövare.

Kläder

Liksom resultaten i RU så ser vi i tabell 11 att kostnader för kläder utgör en av de lägsta utgiftsposterna totalt sett, där kostnaderna i Hallandsregionen i stort sett är densamma som i riket i stort. Vidare kan vi utläsa att kostnaderna för kläder inom fotboll, handboll och ishockey ligger något högre än övriga idrotter, men skillnaderna är inte speciellt stora. Noterbart är den låga mediankostnaden för konståkning, vilket kan framstå som något oväntat med tanke på idrottens tydliga fokus på estetiska dräkter. I detta sammanhang kan det dock inte uteslutas att respondenter i vissa fall inte har gjort en tydlig åtskillnad mellan kläder och utrustning, vilket kan ha påverkat hur kostnaderna fördelas mellan dessa poster.

Tabell 11. *Kostnader för barnens (7–18 år) kläder, fördelade på olika huvudidrotter.*

	Kläder	
Idrotter	Halland	RU
Fotboll	1 000	1000
Friidrott	500	500
Gymnastik	500	500
Handboll	1 000	800
Innebandy	700	700
Ishockey	1 000	1000
Kampsport*	200	400
Konståkning	500	-
Ridsport	0	0
Simidrott*	600	500
Tennis*	500	700
Övriga idrotter	500	500
Totalt	600	600

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

Resor

Som framgår av tabell 12 utgör resor inte en lika betydande kostnad för halländska föräldrar som för föräldrarna i RU. Framför allt ses betydligt lägre resekostnader i Halland inom idrotterna innebandy, ishockey, kampsport, ridsport, simidrott och tennis, vilket kan hänga samman med ett tätare nätverk av föreningar och anläggningar i regionen. Detta tycks minska behovet av längre resor till matcher och tävlingar, särskilt i idrotter där verksamheten i hög grad kan bedrivas lokalt och inom rimliga geografiska avstånd. Ytterligare en förklaring kan vara att föreningarna i Halland, med kopplingar till dessa idrotter, jobbar mer intensivt med att arrangera tävlingar/turneringar på hemmaplan. Samtidigt lägger halländska föräldrar ändå relativt stora summor på resor inom handboll och ishockey. Dessa höga kostnader skulle möjligen kunna relateras till resor till läger som i högre grad är förlagda till ett begränsat antal platser med tillgång till lämpliga anläggningar, samt läger som används för att samla spelare från olika delar av landet. Det kan delvis även hänga samman med att lagen ibland behöver resa längre sträckor för att möta motstånd på rätt nivå.

Tabell 12. *Kostnader för barnens (7–18 år) resor, fördelade på olika huvudidrotter.*

Idrotter	Resor	
	Halland	RU
Fotboll	1 100	2 400
Friidrott	1 100	1 000
Gymnastik	1 100	1 300
Handboll	3 500	3 400
Innebandy	1 100	4 000
Ishockey	3 500	8 100
Kampsport*	1 100	2 700
Konståkning	1 100	-
Ridsport	1 100	2 700
Simidrott*	1 100	3 000
Tennis*	1 100	5 100
Övriga idrotter	1 100	2 100
Totalt	1 500	3 000

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

Köp/försäljning av produkter

Även om många föräldrar ger uttryck för en frustration över att de behöver sälja och ibland även köpa produkter (t ex underkläder, lotter, mat) för att hjälpa till att hålla nere kostnaderna för sina barns idrottande (se Hertting & Wagnsson, 2024; Wagnsson & Augustsson, 2015), visar tabell 13 att de i praktiken inte verkar lägga överdrivet mycket pengar på sådana inköp, vare sig i Halland eller i landet som helhet. Däremot framträder en viss skillnad mellan olika idrotter, där kostnaderna för handboll, innebandy och ishockey är något högre än för övriga.

Tabell 13. *Kostnader i samband med köp/försäljning av produkter kopplat till barnens (7–18 år) idrottsförening, fördelade på olika huvudidrotter.*

	Köp/försäljning av produkter	
Idrotter	Halland	RU
Fotboll	700	500
Friidrott	0	0
Gymnastik	500	0
Handboll	1 000	1 000
Innebandy	800	700
Ishockey	1 000	1 000
Kampsport*	0	0
Konståkning	500	-
Ridsport	0	200
Simidrott*	500	0
Tennis*	0	0
Övriga idrotter	0	0
Totalt	400	300

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

Övriga kostnader

När vi studerar resultaten kopplade till den avslutande kostnadsposten, övriga kostnader (t ex sjukvård, fysioterapeuter, gymkort), ser vi i tabell 14 att det är vanligast att halländska föräldrar inte har några kostnader alls för denna post, vilket medianvärdena tydligt visar. För de allra flesta idrotter ligger medianen på noll kronor, vilket betyder att mer än hälften av föräldrarna inte har några sådana utgifter. Detta skiljer sig något åt jämfört med resultaten från RU, där mer än hälften av föräldrarna, inom de flesta huvudidrotterna, uppgav att de hade övriga kostnader för sitt barns idrottande. Speciellt tydlig var detta inom ishockey, med ett medianvärde på 1 500 kronor jämfört med 0 kronor i det halländska urvalet.

Tabell 14. *Kostnader för barnens (7–18 år) "Övriga kostnader" fördelade på olika huvudidrotter.*

	Övriga kostnader	
Idrotter	Halland	RU
Fotboll	0	500
Friidrott	0	0
Gymnastik	0	100
Handboll	100	500
Innebandy	0	500
Ishockey	0	1500
Kampsport*	0	0
Konståkning	500	-
Ridsport	0	500
Simidrott*	600	500
Tennis*	0	500
Övriga idrotter	0	0
Totalt	100	400

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

Övergripande bild av kostnader per kostnadspost fördelade på huvudidrotter

För att ge en överblick av kostnaderna för de olika kostnadsposterna för respektive idrott presenteras dessa i tabell 15 nedan.⁸

Tabell 15. *Kostnader för respektive kostnadspost fördelade på olika huvudidrotter.*

Huvudidrott	Medl.avg.	Trän.avg.	Läger/Cuper	Utrustn.	Kläder	Resor	Försäljn.	Övrigt	Totalt (Median)
Fotboll	500	1 000	1 000	1 500	1 000	1 100	700	0	8 400
Friidrott	500	800	0	1 000	500	1 100	0	0	6 000
Gymnastik	300	2 000	500	500	500	1 100	500	0	6 500
Handboll	500	1 900	3 000	1 000	1 000	3 500	1 000	100	14 200
Innebandy	500	1 400	1 000	1 500	700	1 100	800	0	9 500
Ishockey	500	4 000	2 800	6 000	1 000	3 500	1 000	0	23 900
Kampsport*	400	1 200	200	1 000	200	1 100	0	0	5 200
Konståkning	200	7 200	5 000	5 000	500	1 100	500	500	21 600
Ridsport	500	11 500	2 500	3 000	0	1 100	0	0	20 000

⁸ Till skillnad mot i RU har vi här valt att presentera medianvärdet för totalkostnaden, istället för en summering av respektive kostnadspost, för att ge en mer korrekt bild av kostnaderna för respektive idrott.

Simidrott*	200	3 700	5 000	5 500	600	1 100	500	600	22 000
Tennis*	300	8 200	2 500	2 300	500	1 100	0	0	14 200
Övriga idrotter	400	1 200	1 000	1 500	500	1 100	0	0	7 500
Totalt	400	3 700	2 000	2 500	600	1 500	400	100	10 000

Övergripande bild av kostnader per kostnadspost fördelade på kommuner

På motsvarande sätt redovisas en översiktlig bild över kostnaderna för respektive kostnadspost uppdelade på de olika kommunerna i Halland (se tabell 16)

Tabell 16. Kostnader för respektive kostnadspost fördelade på olika kommuner i Halland.

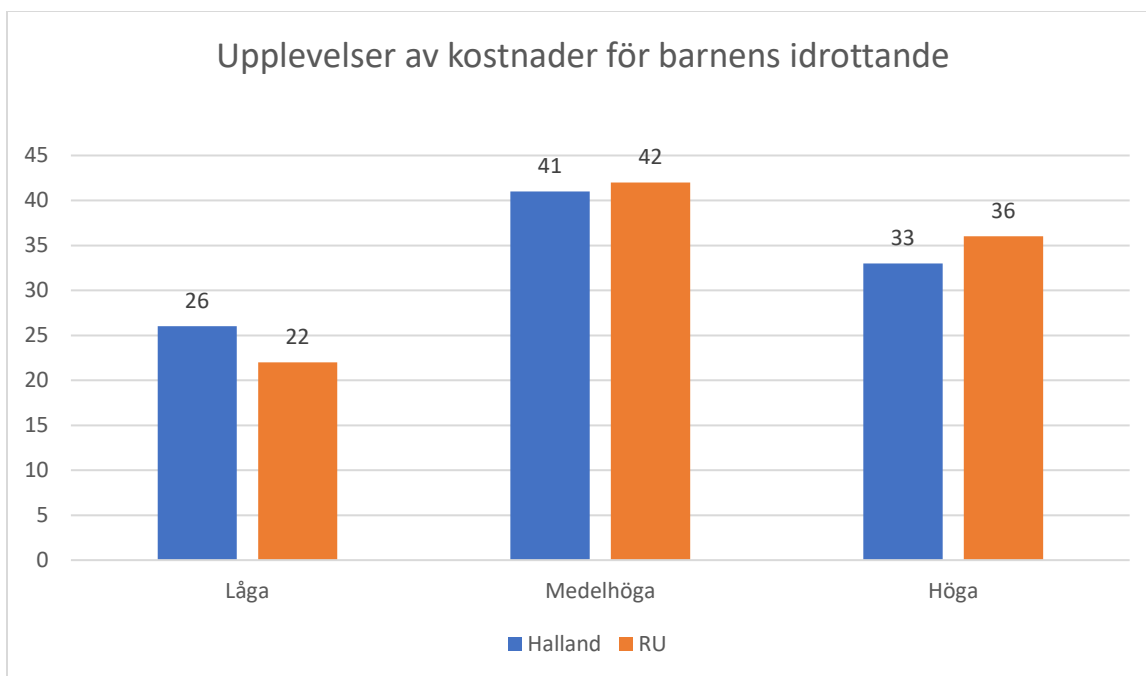
Kommun	Medl.avg.	Trän.avg.	Läger/Cuper	Utrustn.	Kläder	Resor	Försäljn.	Övrigt	Totalt (Median)
Kungsbacka	500	2 200	4 000	2 000	1 000	3 500	1 000	0	15 700
Halmstad	500	1 500	1 000	2 000	1 000	1 100	500	0	9 700
Varberg	500	1 200	600	2 000	500	1 100	500	0	9 500
Falkenberg	400	1 000	800	1 500	500	1 100	400	0	8 700
Laholm	400	1 200	600	1 500	800	3 500	300	0	9 700
Hylte	200	400	0	700	400	1 100	0	0	3 000
Totalt	500	1 600	1 500	1 500	700	1 100	500	0	11 500

I tabell 16 framgår att medlemsavgifterna är relativt likartade mellan kommunerna, förutom i Hylte där de är något lägre. Träningsavgifterna är klart högst i Kungsbacka, medan de är som lägst i Hylte, där kostnaderna är omkring fem gånger lägre än i Kungsbacka. Kostnader för läger och cuper är också markant högre i Kungsbacka jämfört med övriga kommuner. I Hylte lägger föräldrarna i mediantal inga resurser på läger eller cuper.

Utrustningskostnaderna är relativt jämnt fördelade, förutom i Hylte där hushållen lägger mindre än hälften av de ekonomiska resurserna på utrustning jämfört med resterande kommuner. Resekostnaderna är särskilt framträdande i Kungsbacka och Laholm, medan kostnader för försäljning och produkter i stort sett är jämnt fördelade, med undantag för Kungsbacka, där dessa är ungefär dubbelt så höga. Avslutningsvis visar tabellen att omkostnader för övriga poster är mycket låga eller obefintliga i samtliga kommuner.

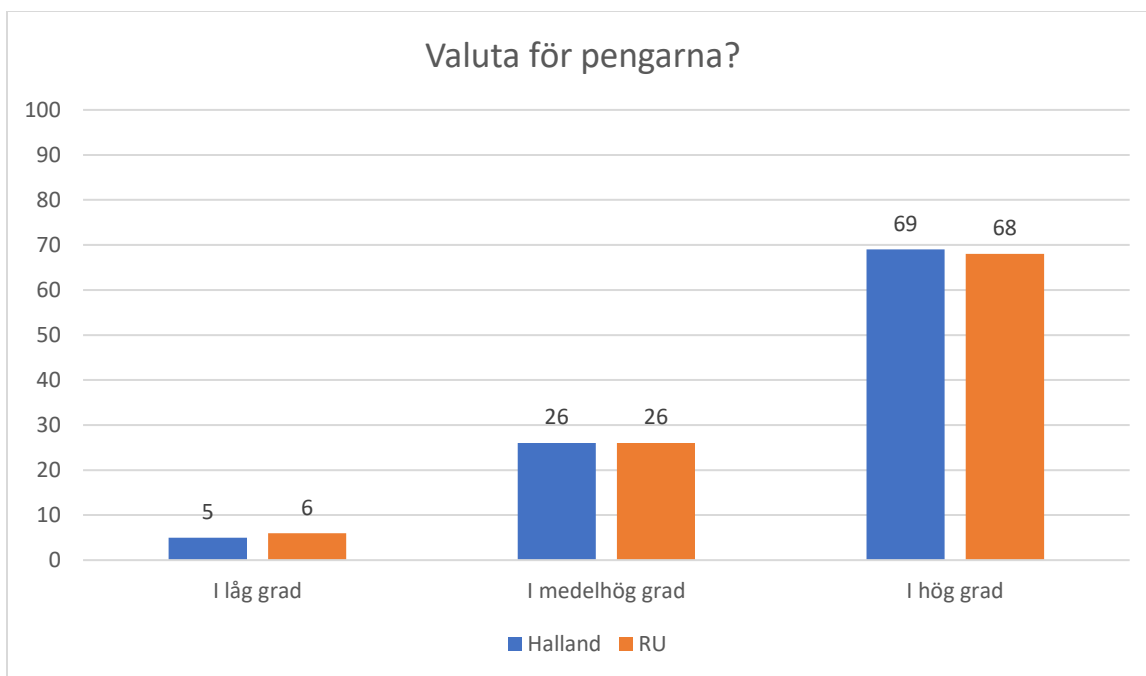
Föräldrarnas upplevelser av kostnaderna

I enkäten fick föräldrarna ta ställning till hur de på en skala 1–10 (1–3 = Låg kostnad, 4–7 Medelhög kostnad och 8–10 = Hög kostnad) upplever kostnaderna för att deras barn ska kunna hålla på med sin huvudsakliga idrott.

Figur 1. Föräldrarnas upplevelse av kostnader för sina barns idrottande uppdelat på Hallandsstudien och Riksunersökningen (RU).

Liksom i RU visar figur 1 att den största andelen halländska föräldrar upplever kostnaderna som medelhöga, medan cirka en tredjedel anger dem som höga respektive låga. Jämfört med RU är det dock en något mindre andel i Hallandsurvalet som upplever kostnaderna som höga. Utöver att totalkostnaderna sammantaget är lägre i Hallandsstudien, kan detta också delvis hänga samman med att fler föräldrar upplever att de, trots förhållandevis höga utgifter, får valuta för pengarna. Detta var också något som bekräftades när vi frågade föräldrarna om de upplever att de får valuta för pengarna, där en överväldigande majoritet (69%) uppgav att de upplever sig på valuta för pengarna och där endast 5 procent upplever att de i låg grad får valuta för pengarna (se figur 2).

Figur 2. Föräldrarnas svar på frågan om de upplever att de får valuta för pengarna de spenderar på sina barns idrottande, uppdelat på Hallandsstudien och Riksundersökningen (RU).

Här kan det vara bra att ha med sig att trots att många verkar tycka att idrotten är värd kostnaden betyder det inte per automatik att man är nöjd med verksamhetens innehåll. Föräldrarna kan uppleva att de får en hög valuta för pengarna samtidigt som de efterfrågar bättre ledarskap, kommunikation och en tydlighet vad pengarna används till.

Vad driver på kostnaderna?

För att belysa vad de halländska föräldrarna uppfattar som kostnadsdrivande inom barn- och ungdomsidrotten analyserade vi enkäternas fritextsvar, där föräldrarna fritt kunde beskriva sina erfarenheter. Dessa kategoriserades sedan där följande kategorier framkom:

Ambition, ansvar och det goda föräldraskapet

För många föräldrar upplevs kostnaderna för barnens idrottande inte bara som en ekonomisk fråga, utan även som en del av föräldraansvaret. Att betala för träningar, cuper och utrustning beskrivs ofta som ett sätt att ge barnen en meningsfull fritid och goda möjligheter att utvecklas, både socialt och personligt. Som en förälder uttrycker det: *"Så viktigt med idrott för barn! Viktigt att alla som vill har möjlighet att delta, både för rent fysiska vinster men även ett annat sammanhang, andra sociala kontakter och regler/rättigheter/skyldigheter. Att delta i en grupp/lag!"*

Många föräldrar beskriver hur barnets egna ambitioner att vilja satsa på idrotten blir avgörande, där de upplever det som självklart att stötta denna drivkraft, även om det innebär stora kostnader. En förälder sammanfattar så här: *"Vår dotter vill framåt, utvecklas och tävla på högre nivåer. Vi har valt en förening med hög ambitionsnivå för att hon ska få de bästa förutsättningarna."*

Vissa föräldrar är också beredda att avstå en hel del själva för att barnet ska få en meningsfull fritid, trots att det är ekonomiskt ansträngande: *"Det är mycket pengar och vi har det ok ekonomiskt, vi lägger sjukt mycket pengar på barnens aktiviteter och semestrar får lida, men hellre att barnen hänger i hallar och ridhus än att hitta på annat bus."*

Föräldrarnas berättelser visar hur kostnaderna kan ses som en del av föräldraskapet. I linje med tidigare forskning (Coakley, 2011) är detta ett uttryck för ett ideal om det "goda föräldraskapet", där engagemang, uppoffringar och ekonomiska satsningar blir ett sätt att visa stöd och omsorg om barnet, inte minst i idrottsliga sammanhang.

Tävlings- och cuphelger äter budgeten

Att åka på cuper och läger skapar oftast goda minnen, både för föräldrar och barnen, men skapar samtidigt ett tryck som gör att kostnaderna snabbt skenar. När det upplevs som att "alla" åker, och när en bra förälder förknippas med att ge barnet hela upplevelsen, blir cuphelger ofta svåra att tacka nej till. Kostnaderna stannar då sällan vid anmälningsavgiften, utan växer snabbt genom utgifter för resor, mat och boende. Samtidigt blir det tydligt att inte alla familjer har samma möjlighet att bekosta dessa cupäventyr. En förälder beskriver hur denne upplever att normer flyttats fram för cupdeltagande, vilket leder till högre kostnader: *"Tycker att det finns en hets i att åka på flera cuper varje år. Det ska köpas färdig mat och ätas ute mycket mer än när jag var barn. Att behöva sälja massor för att klubben ska ha in pengar känns omotiverat."*

Även föreningar kan, medvetet eller omedvetet, bidra till att det blir svårt för alla barn att följa med. Det finns en risk för att föreningar och familjer med god ekonomi väljer bekväma och socialt uppskattade upplägg, vilket får negativa konsekvenser för familjer som inte har råd. En förälder menar att den sportsliga ambitionsnivån inte behöver sänkas, men att det finns utrymme att sänka kostnader i samband med exempelvis cup- och tävlingsdeltagande: *"Ambitionsnivån får gärna vara lägre vad gäller kostnader för ex boende/resor/resmål/val av tävlingar/upplägg för att hålla nere kostnaderna."*

Flera andra föräldrar, både i den här undersökningen och i tidigare studier (se exempelvis Wagnsson & Augustsson, 2015; Hertting & Wagnsson, 2024), ger uttryck för en liknande ambivalens. Samtidigt som man uppskattar det positiva som följer av att ha råd att betala, exempelvis bekvämlighet och bättre förutsättningar för barnet, finns en

tydlig medvetenhet om att detta sätt att använda resurser också driver på en utveckling mot en allt dyrare idrott. En utveckling som i förlängningen riskerar att exkludera de barn som kanske är i störst behov av att delta i föreningsidrott.

Tävlings- och cupvistelser bekostas inte enbart med pengar, utan också genom tid och arbetsinsatser. Flera föräldrar beskriver hur de i praktiken förväntas bidra ideellt för att cupdeltagandet ska bli möjligt. Som en förälder uttrycker det: *"Förutom dyra avgifter så är det skjuts till alla matcher som sker utanför Halland. Alla hemmamatcher måste föräldrar ställa upp och "jobba". När föreningen har cup så måste alla föräldrar jobba 8 timmar per barn oavsett hur många barn man har i föreningen."*

Även om ojämlikhet i sig inte är en direkt kostnad, påverkar den i praktiken vad som anses vara normala kostnader för barnets idrottande. När familjer med större ekonomiska resurser har möjlighet att satsa mer, exempelvis på fler cuper och tävlingar, hotellboende, extra träningar och olika försäljningsinsatser, riskerar detta att sätta en standard som alla förväntas följa. I praktiken innebär det att kostnaderna höjs för att kunna "hänga med", även för familjer med mer begränsade resurser.

Materialkrav och dyr utrustning

I flera idrotter framträder hur kostnaderna drivs upp av materialkrav och utrustning som upplevs som nödvändig för att kunna hänga med. Exempelvis uppmärksammar en förälder till ett barn som håller på med skytte de höga kostnaderna för utrustning och tävlingskläder: *"Det [luftgevär] är en billig idrott så länge man sitter ner och skjuter. Som stående behöver man skor, byxor, jacka, stativ, vapen och skott. Plötsligt blir den billiga sporten ganska dyr. Bara vapen ligger på en kostnad mellan 30 000–60 000 kr. Mycket går att få begagnat men inte alltid så lätt."*

I många föreningar tillkommer dessutom dyra profil- och klädkrav, där familjer upplever att det finns en press att köpa kläder som har lagets logotyp eller sponsorernas märke även när det inte är nödvändigt: *"Det är vansinne med att köpa kläder varje år. Helt huvudlöst ur alla perspektiv att barn och ungdomar måste ha nya kläder varje år. Fast de ej växt ur dem eller slitit ut dem. Olika färger på kläder om man är barn, ungdom eller senior. Finns inga argument som håller. Sluta namna kläder. Låt kläder gå i arv som matchkläder oftare gör. Finns varken ekonomi eller hållbarhetstänkande i inflationen av kläder som är en dyr kostnad för familjer med idrottande barn."*

Försäljningskrav - de "dolda" avgifterna

Ett tydligt mönster som framkommer i svaren handlar om försäljningskrav och andra former av så kallade dolda avgifter. Flera föräldrar beskriver hur försäljning av lotter, varor eller andra produkter används för att finansiera lagens verksamhet, vilket i

praktiken innebär ytterligare kostnader utöver ordinarie avgifter. Liksom i tidigare undersökningar om kostnader i barn- och ungdomsidrotten (Wagnsson & Augustsson, 2015; Hertting & Wagnsson, 2024) lyfter många föräldrar fram denna post som särskilt påfrestande. Det handlar inte bara om höga deltagaravgifter, utan också om en stor arbetsbörda i form av försäljning, kioskpass, sekretariat och matservering vid cuper. Här menar föräldrar att den verkliga kostnadsbilden skulle bli tydligare om avgifter höjs i stället för mer försäljning: *"Många föreningar vill att man säljer saker som ex lotter, kalendrar mm. Detta för att "inte behöva höja avgifterna". Det slutar med att man får köpa det själv, så i stället för att höja avgiften med ex 300 kr/ termin så får jag köpa saker jag inte vill ha, ex lotter för 1000 kr/termin. Detta irriterar mig och gör att det blir dyrare."*

Föräldrar skriver även att det krävs betydande arbetsinsatser för att organisera och genomföra försäljningen av olika produkter, samtidigt som alla familjer inte har samma förutsättningar att genomföra detta. Det kommer särskilt tydligt fram i kommentarer där försäljningen upplevs som stressande eller där familjer saknar nätverk att sälja till och därför känner sig mer eller mindre tvingade att köpa produkterna själva. En ytterligare dimension som lyfts fram är att försäljning ofta sker i samverkan med kommersiella aktörer, vilket gör att enbart en mindre del går till själva laget/gruppen: *"Finns ingen anledning att lägga dubbelt så mkt pengar i diverse försäljningar och anlita ngn extern aktör. Det är ju knappast så att det INTE är kommersiella företag som tjänar (rejält) med pengar på dessa "kakförsäljningar"..."*

Sammantaget pekar föräldrarnas berättelser på att försäljningskrav inte enbart fungerar som ett sätt att stärka lagkassan, utan också som informella avgifter som riskerar att skapa ojämlika villkor för deltagande.

Geografiska och logistiska utmaningar

Föräldrar beskriver hur kostnader för resor och logistik utgör en betydande del av barnens idrottande, särskilt i idrotter med få utövare eller där anläggningar är ojämnt fördelade geografiskt. Var man bor och hur många hallar/anläggningar som finns inom ett rimligt avstånd påverkar kostnaderna på ett sätt som familjer inte alltid kan styra över. Särskilt inom is- och simidrotter pekar föräldrar på begränsad tillgång till istider och hallar, vilket i praktiken föräldrar menar leder till att träning och tävling blir dyrare, både genom resor och hyror. Något som ligger utanför både familjers och föreningars direkta kontroll: *"Idrotter som konståkning och simning är dyra idrotter. En del är att det är dyrt att hyra dessa lokaler för föreningarna."*

Resandet handlar inte enbart om tävlingar och cuper, utan även om vardagslogistik kopplad till träning. Föräldrar beskriver hur skjutsande till och från aktiviteter blir en återkommande och kostsam del av vardagen, både i form av bränslekostnader och

tidsåtgång: *"Det blir dyrt för vår familj som bor på landsbygden som måste transportera våra barn fram och tillbaka till träningar."*

Utöver geografin menar flera generellt att hallhyror, lokalhantering och även samhällets kostnadsökningar driver delar av kostnadsökningar även för idrotten, vilket i sin tur påverkar avgifterna: *"Jobbar själv i föreningen där barnen idrottar. Vi har stora ekonomiska utmaningar att få ner kostnader, allt skenar just nu. Även kommunen som höjer hall/planhyror ganska rejält."* Sammanfattningsvis lyfter föräldrar hur begränsad tillgång till hallar och anläggningar, i kombination med långa avstånd, driver ökade kostnader för resor, särskilt för familjer på landsbygden och inom idrotter med anläggningsutmaningar.

Bekostande av seniorverksamhet

Föräldrar ger uttryck för att de inte tydligt kan se hur avgifter och försäljning gagnar barnens egen verksamhet. Istället upplever många att det är barn- och ungdomsgrupperna som får finansiera stora delar av seniorernas verksamhet: *"Elitåkarna i klubben kostar mycket. Känns som att vi övriga får betala för dem."*

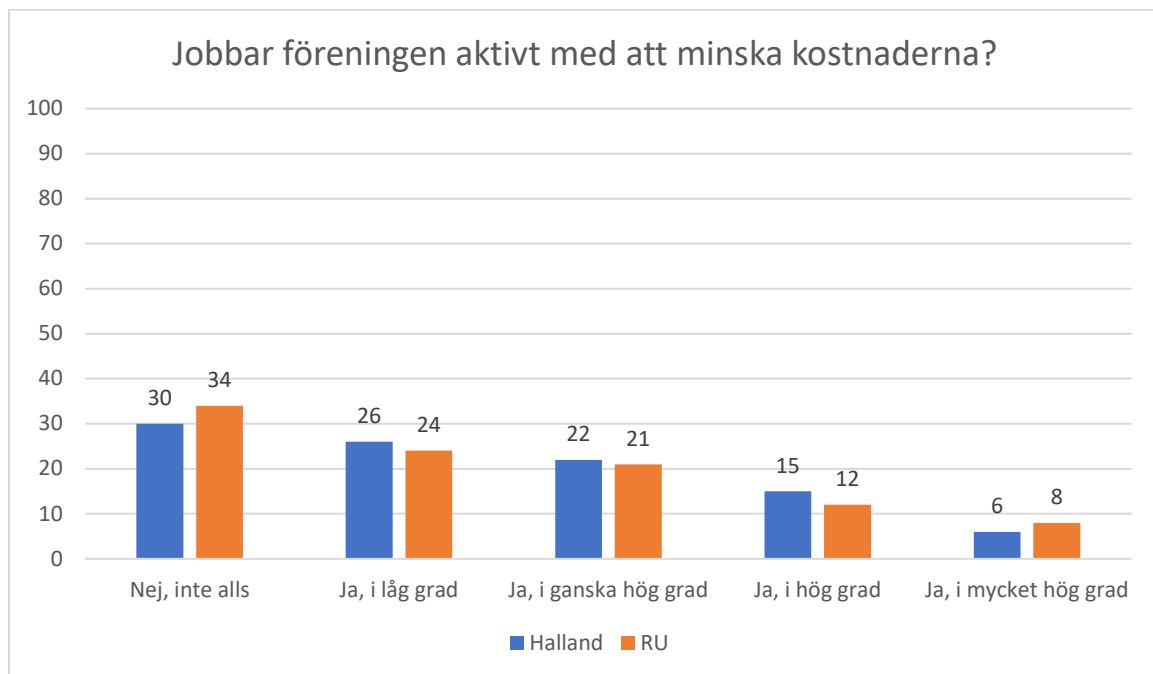
Föräldrar uttrycker inte bara misstankar om att barn- och ungdomsverksamhet kan komma att finansiera annan verksamhet, utan också en osäkerhet kring hur avgifterna egentligen bestäms och används. När kostnaderna skiljer sig tydligt mellan föreningar som upplevs ha liknande förutsättningar väcks frågor om rättvisa och insyn. Som en förälder formulerar det: *"Ingen annan förening inom fotboll har så höga avgifter och detta skrämmer bort många som inte har råd."*

Som synes pekar föräldrarna på flera olika faktorer som de anser driver kostnadsutvecklingen. Faktorer som de själva, direkt eller indirekt är med och bidrar till eller till och med ansvarar för, men också faktorer som ligger utanför deras kontroll och som kan kopplas till barnens egna ambitioner eller till organisatoriska och strukturella villkor. Vad som blir intressant att fråga om, och som vi tar upp i nästa del av rapporten, är om föräldrarna upplever att kostnaderna faktiskt går att påverka, och i så fall hur?

Hur minska kostnaderna?

Aktivt jobb bland föreningar?

Med utgångspunkt i den tydliga kostnadsökning som har skett på riksnivå (se Hertting & Wagnsson, 2024)⁹ finns det anledning att se över om, och i så fall hur föreningar försöker minska kostnaderna för idrottande barn- och ungdomar, samt om uppfattningarna skiljer sig mellan föräldrar i Halland och i landet i helhet. Vi frågade därför föräldrarna om deras huvudförening jobbar aktivt för att få ner kostnaderna för barnens idrottande. Svarsalternativen var följande: 0 = Vet ej, 1= Nej, inte alls, 2= Ja, i låg grad, 3 = Ja, i ganska hög grad, 4 = Ja, i hög grad och 5 = Ja, i mycket hög grad.

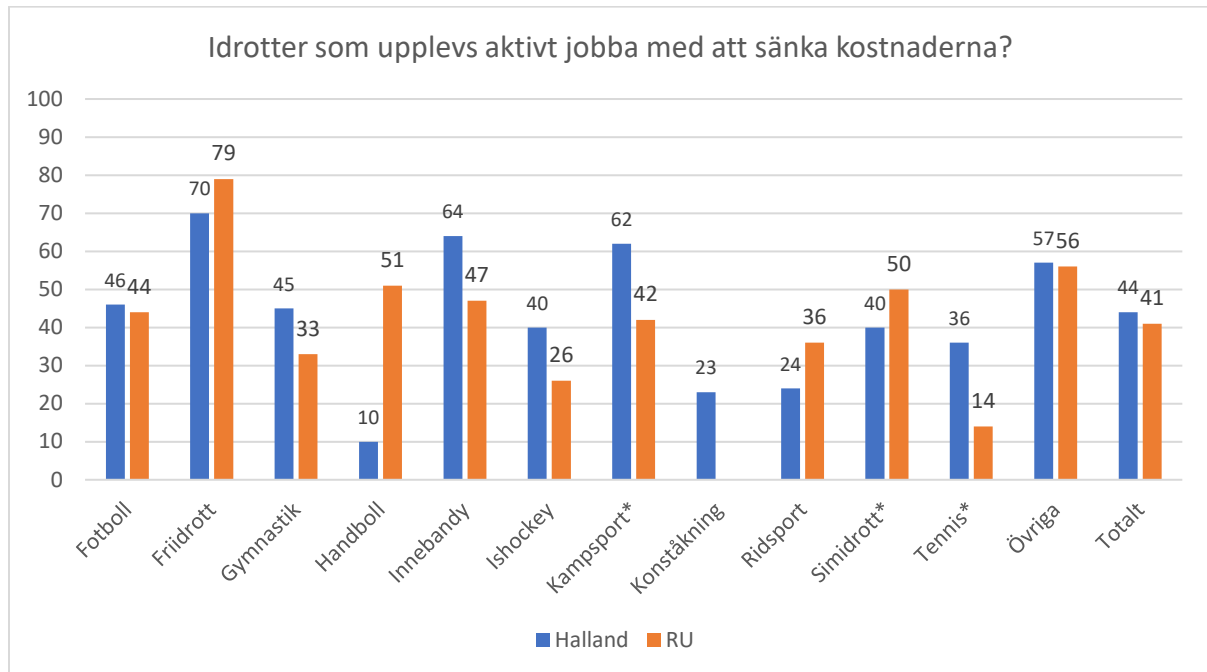

Figur 3. Föräldrarnas upplevelse av i vilken grad föreningarna jobbar aktivt i barnens huvudidrott med att sänka kostnaderna.

Här svarade en majoritet av föräldrarna i Hallandsstudien (56 %) av föräldrarna, som har kännedom om föreningens arbete, att föreningen inte alls eller i låg grad jobbar aktivt med att sänka kostnaderna (se figur 3). En relativt stor andel (43%) upplever att föreningarna ändå jobbar aktivt med att sänka kostnaderna. Det verkar dock finnas en potential att göra mer, då det visar sig att endast en femtedel upplever att föreningen i hög eller mycket hög grad försöker minska kostnaderna för barnens och ungdomarnas

⁹ Eftersom ambitionen i första hand var att jämföra Halland med riksdatabaser från 2023 redovisar vi inte utvecklingen över tid här. Den genomgången finns utförligt i vår studie från 2024. Därtill är underlagen i vissa huvudidrotter (t ex golf, rugby och tennis) för små för en rättvis jämförelse.

idrottande i föreningen. När vi jämför resultaten från Halland med RU ser vi att skillnaderna inte är speciellt stora, men där 4 procent färre i Halland anser att föreningarna "Inte alls" arbetar för att sänka kostnaderna jämfört med föräldrarna i RU.

Figur 4. Andelen föräldrar som i hög grad upplever att föreningarna arbetar aktivt med att minska kostnaderna, uppdelat på olika huvudidrotter.

Om vi ser till hur föräldrarna uppfattar att föreningarna i hög grad¹⁰ arbetar med att sänka kostnaderna inom de olika huvudidrotterna framgår det i figur 4 att friidrott, innebandy och kampsport upplevs ligga i framkant i Hallandsregionen. Föreningar inom handboll, konstämning och ridsport tycks däremot inte arbeta lika aktivt med denna fråga. Noterbart är den stora skillnaden vad gäller handboll, där föreningar i Halland i mycket mindre grad tycks jobba med att sänka kostnaderna jämfört med föreningar i riket som helhet. Samtidigt kan vi se att de halländska föreningarna generellt sett upplevs vara något bättre på att jobba för att hålla ned kostnaderna än föreningar på riksnivå, även om skillnaderna är små.

Föräldrarnas förslag på åtgärder

På samma sätt som tidigare så analyserades föräldrarnas fritextsvar för att få en bild av vilka åtgärder som de bedömer kan, och själva vill, sänka kostnaderna. Här framkom följande temaområden:

¹⁰ Svartalternativen: "Ganska hög", "Hög" och "Mycket hög" lades samman och bildade kategorin "Hög grad" medan svartalternativen "Inte alls" och "Liten grad" klassades som "Låg grad".

Rimlig ambitionsnivå och begränsa tidiga elitsatsningar

Många föräldrar menar att kostnaderna skulle kunna hållas nere om idrottandet i större utsträckning anpassades efter barnens ålder och familjernas olika förutsättningar. Det handlar inte om att sänka kvaliteten, utan om att ge utrymme för olika ambitionsnivåer och att inte allt behöver vara lika omfattande för alla. En förälder beskriver det så här: *"Problemet är att i stället för att satsa på sammanhållning, glädje, lokala matcher (max 6 mil) och cuper på nära håll och behålla spelare upp genom gymnasiet så satsas det på dyra cuper, långväga matcher och att toppa laget. Det måste finnas ett mellanting, vilket det inte gör. Se det lilla lokala. De som vill och kan satsa byter ändå klubbar eftersom. Jag skulle gladeligen bara se lägre kostnader och mer lokalt."*

Flera lyfter också fram att barnens glädje och utveckling som det viktiga. Om inte ambitionerna matchar med kostnaderna så gör man hellre något annat, även om aktiviteten är rolig: *"Vår dotter kommer sluta i konståkning när hon tagit tävlingsmärket. Varken hon eller vi är intresserade av de kostnader/träningsstimmar det innebär att tävla, synd på en så rolig sport."* I detta ligger även att låta barnen själva ha större inflytande över sin egen ambitionsnivå. Om barnen själva får vara med och påverka ökar möjligheterna att vara idrottsaktiv längre: *"Inte tvinga motionerande barn till fler träningar än de vill och har tid med."*

Många föräldrar återkommer till vikten av att begränsa tidiga elitsatsningar och i stället prioritera lek, rörelseglädje och social utveckling. I flera svar uttrycks oro över att barn pressas in i kravfyllda miljöer i alltför unga år och ett allt för stort fokus läggs på elitsatsningen: *"Mindre elitsatsning och mer fokus på ungdomarna."* samt *"Klubben tror att det är en elitsatsning"* är exempel på kommentarer.

Det finns även föräldrar som menar att det skapas en hets, eller en social förväntan, att barnen ska delta vid aktiviteter och läger utanför den ordinarie träningen i klubben: *"Idrott har blivit alldeles för dyrt. Man vill ju inte att barnen inte ska få följa med sina kompisar. På alla lov ska de åka på utvecklingsläger som kostar mängder. Troligen lägger vi betydligt mer än vad jag kom på i undersökningen."*

Andra pekar på att krav och specialisering, särskilt från klubbar som bedriver akademiverksamhet, gör att vissa föreningar urlakas på aktiva barn: *"Det som ska jobbas mest med är att stoppa akademiverksamhet för barn. Det är selektering där som drabbar andra barn hårdast när små klubbar oftast på landet behöver lägga ner för att det är svårt att hitta deltagare/lag mm. Dessa klubbar har låga avgifter vilket gynnar alla, men pga elitverksamhet i andra föreningar slås små klubbar ut vilket minskar tillgängligheten."*

Sammantaget visar kommentarerna att idrotten enligt många föräldrar bör bygga på glädje, variation och rimliga ambitionsnivåer, inte tidig prestationsstyrning som kostar både pengar, tid och motivation.

Minskade försäljningskrav

Många föräldrar pekar på försäljningskrav som ett område där kostnader och tidsbörda skulle kunna minskas. Försäljning upplevs ofta som ineffektiv och som en form av dold avgift, särskilt när familjer i praktiken köper sin egen kvot. Kommentarerna kring försäljning är genomgående negativa, både vad gäller summor och hur mycket pengar som faktiskt kommer föreningen till del. Det finns dock en viss förståelse för att föreningarna är i behov av pengar: *”Det blir mycket försäljningar för barnens föreningar, förstår att det behövs då föreningarna kämpar för att ekonomin skall gå ihop. Men vissa perioder blir det alltför mycket.”*

Mot denna bakgrund uttrycker flera föräldrar ett önskemål om något högre, men tydligare avgifter, om det samtidigt innebär mindre tidskrävande försäljningsinsatser: *”Jag har hellre högre medlemsavgift om jag slipper all försäljning.”*

Tydlighet och transparens kring avgifter

Ett tydligt åtgärdsområde som återkommer i föräldrarnas svar handlar om behovet av större öppenhet kring föreningarnas ekonomi. Föräldrarna efterfrågar inte nödvändigtvis lägre avgifter, utan snarare tydligare redovisning av vad avgifterna går till, varför kostnaderna ser ut som de gör och vilka prioriteringar som ligger bakom. För föräldrar handlar det om att kunna motivera kostnaderna för sig själva: *”Att behöva sälja massor för att klubben ska ha in pengar känns omotiverat. Lättare när det går direkt till mina barns lag.”*

När avgifter och försäljningsinsatser upplevs som begripliga och rättvist fördelade verkar acceptansen för kostnaderna vara betydligt större, även när de är höga.

Fler hallar och ökat offentligt ansvar

Föräldrarna ger flera konkreta exempel på att lösningarna för att minska kostnaderna ligger på strukturell nivå, bortom vad enskilda familjer kan påverka. Staten och kommuner borde ta ett mycket större ansvar enligt föräldrar, eftersom det handlar om en samhällsfråga. En förälder betonar att fokus bör flyttas från föreningarna till det offentliga: *”Kommunen och/eller staten borde stötta idrottsföreningarna mycket mer. Det är i idrottsföreningarna dagens ungdomar uppfostras då skola inte får göra detta längre och föräldrar har i vassa fall gett upp och ungdomsgårdar är nedstängda. Tänk vilket kaos det skulle bli om många av dagens ungdomar skulle dra runt på stan i stället för att träna på kvällarna. Skjut inte på föreningarna med denna undersökning. Många*

av idrottsföreningarna går idag på knäna ekonomiskt trots mycket ideellt arbete från medlemmar och föräldrar.”

Många betonar att hallhyror är en direkt kostnadsdrivare: *”Största kostnaden är hallhyra och det kan kommunen hjälpa till med”* och att kommuner behöver bättre förutsättningar för underhåll och drift: *”Ge kommunerna öronmärkta pengar för investeringar i nya anläggningar och underhåll på bef. Många fotbollsplaner saknar belysning vilket gör att plantider blir för få. Tillgängligheten till lokaler/anläggningar är också något som driver kostnader och en stor anledning till att man behöver köra barn.”* Här visar citaten att några av de största kostnadsdrivarna inte ligger hos familjerna själva och inte heller enbart hos föreningar, utan i statliga prioriteringar, kommunala investeringar, prioriteringar och prissättningsmodeller.

Begagnat och fungerande andrahandsmarknad

Många föräldrar dämpar kostnader genom begagnat och efterlyser lösningar som gör det lättare att låna, byta och cirkulera utrustning. Vårdnadshavare beskriver både egen second hand och en fungerande andrahandsmarknad där man även kan sälja vidare. Flera uppger att föreningar redan lånar ut utrustning, allt från skytteföreningens utrustning till tävlingsdräkter i konståkning: *”Mycket går att få begagnat men inte alltid så lätt. Klubben försöker hjälpa till med att köpa in saker för att låna ut men det är ju ganska stora utgifter för en liten klubb.”*

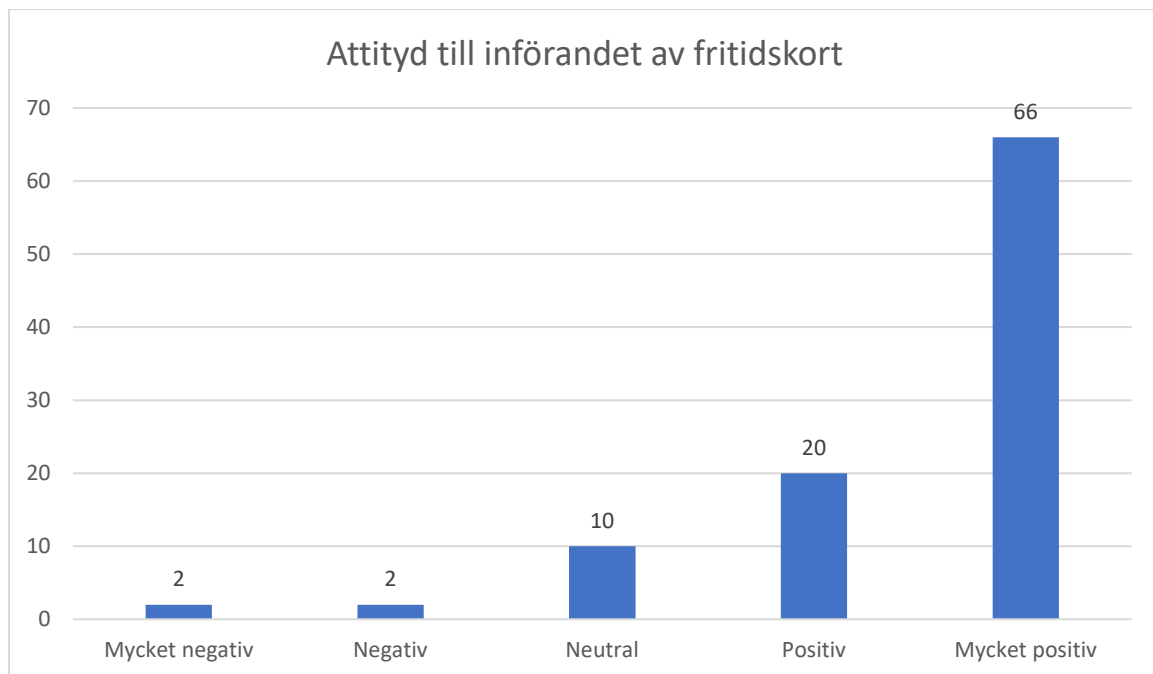
Tankar om Fritidskortet

Några veckor före färdigställandet av denna rapport infördes det så kallade Fritidskortet för barn i åldrarna 8–16 år. Syftet med kortet är att ge möjlighet till en aktiv och meningsfull fritid, oavsett familjens ekonomiska situation och kan användas för att betala avgifter hos de föreningar och kulturskolor (t ex idrottsföreningar, dans- eller musikskolor) som är anslutna till Fritidskortet. Vårdnadshavare använder kortet genom att logga in på fritidskortet.se, välja barn och mottagare/förening/skola och sedan betala avgiften. Pengarna betalas därefter ut inom några dagar, och om avgiften är högre än 550 kronor betalar man mellanskillnaden själv. Har hushållet erhållit barnbidrag förra året är man berättigad till 2 500 kronor.¹¹

Debatten om införandet av Fritidskortet har stundtals varit intensiv där både för- och nackdelar med dess införande har förts fram. För att få en bild av hur föräldrar, de som berörs mest ekonomiskt, ser på reformen ställde vi två frågor: hur de ställer sig till

¹¹ <https://fritidskortet.se/>. Från och med 2026 höjdes ersättningen från 500 till 550 kronor per barn och år, och från 2 000 kronor till 2 500 kr för hushåll som fått bostadsbidrag föregående år

införandet av kortet och om de kan tänka sig att ansöka om ett sådant kort, samt en öppen uppföljande fråga.¹²

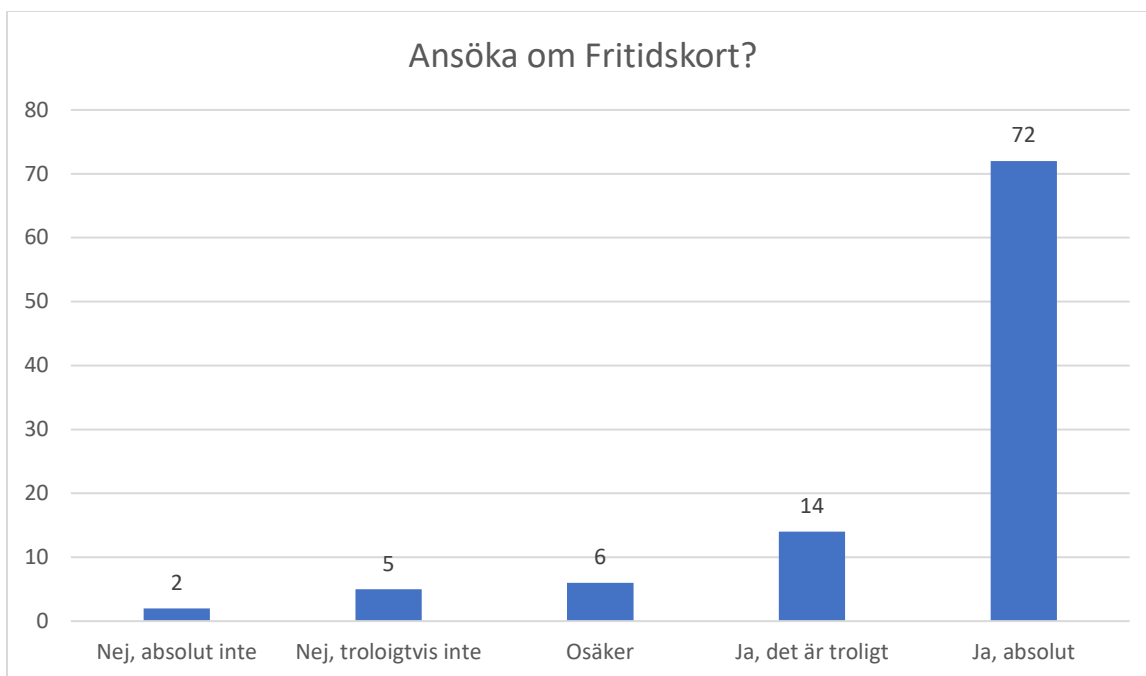

Figur 5. Föräldrarnas attityd till införandet av Fritidskortet.

I figur 5 kan vi utläsa att en övervägande majoritet (86 %) är positiva eller mycket positiva till införandet av Fritidskortet, och följaktligen endast en liten andel (4 %) negativa till det.

På uppföljningsfrågan som ämnar att fånga in om de kan tänka sig att ansöka om Fritidskortet, så svarar en klart övervägande majoritet (86%) att de kan tänka sig detta (se figur 6). Vi ser alltså en i allmänhet väldigt positiv inställning till Fritidskortet och där flera tänker sig nyttja det.

¹² Frågorna ställdes innan Fritidskortet började erbjudas (september 2025).

Figur 6. Svaret på frågan om föräldrarna skulle kunna tänka sig ansöka om Fritidskortet.

I den öppna frågan där vi frågade om föräldrarnas synpunkter om Fritidskortet mer generellt, så får vi ta del av varför de ställer sig positiva till kortet men också vad de ser för farhågor med det.

När det gäller de **positiva aspekterna** kan dessa delas in i följande temaområden:

Sänker trösklar – fler barn kan vara med

Flera föräldrar ser fritidskortet som en möjlighet att sänka trösklarna och därigenom öppna upp föreningslivet för fler barn: *"Väldigt positivt! Barn behöver mer rörelse och föreningsliv! :)"*, sammanfattar en förälder, medan en annan understryker att kortet är helt nödvändigt för de med lägre inkomster: *"Jag tycker det är orimligt att betala 2000 kr för tex fotboll som är utomhus på kommunal mark. Vår familj har råd men det odlar utanförskap om inte alla kan vara med."*

Rättvisa och likvärdighet

Många föräldrar är positivt inställda och hoppas att fritidskortet gör så att plånboken inte avgör barns möjligheter att idrotta: *"En mycket bra satsning. Kan ge familjer med ekonomiska svårigheter en möjlighet att låta sitt barn delta i någon fritidsaktivitet."*

Träffsäker hjälp till hushåll med pressad ekonomi

Stödet ses som speciellt viktigt för de familjer/hushåll där ekonomin är ansträngd. Därför menar många föräldrar att det är viktigt att rikta kortet dit behovet är som allra

störst, snarare än att göra det generellt: *"Jag vill att sådana subventioner skall rikta sig till barn i utsatta och socioekonomiskt svaga familjer."*

Folkhälsa, hållbarhet och gemenskap

Bland föräldrarna kopplas även Fritidskortet till en bättre hälsa och en starkare social gemenskap: *"Älskar fritidskortet. Tycker det är toppen att de familjer som inte har möjligheten att låta sina barn delta i aktiviteter får möjligheten genom ett litet bidrag. Rörelse, gemenskap och sammanhang är så viktigt."*

Och vissa menar att Fritidskortet kan bidra till att föreningen ytterligare främjar den sociala hållbarheten i samhället: *"Vi har de ekonomiska möjligheterna men jag lider när jag ser utanförskapet hos de barn som inte kan delta överhuvudtaget, eller på läger, eller inte kan köpa rätt utrustning. Jag tycker fritidskortet är viktigt både för social hållbarhet och för att bevara ungdomar i rörelse - så många som möjligt, så länge som möjligt!"*

Signalvärde

Flera föräldrar lyfter att fritidskortet inte bara har en praktisk betydelse, utan också ett viktigt signalvärde. Att samhället aktivt stödjer barns idrottande uppfattas som ett sätt att visa att barns fritid och rörelse tas på allvar och ses som en självklar del av vardagen: En förälder skriver: *"Jag tycker framför allt att det har ett signalvärde, att vi som samhälle tycker att det är viktigt att barn idrottar eller förkovrar sig i något utanför skolan. Det ger också en hjälp till familjer som inte har så stark ekonomi, det tycker jag är viktigt."* Andra betonar vikten av att denna signal kommer från stat och kommun, som en bekräftelse på idrottens betydelse för samhället: *"Det är en viktig signal från staten att idrott och rörelse är en naturlig del av livet"*.

När det gäller de mer **kritiska eller ifrågasättande kommentarerna** är det framförallt dessa temaområden som lyfts fram:

Begränsad effekt för dyra idrotter

Många tvivlar på att beloppen gör verklig skillnad i kostsamma idrotter: *"Tanken kring fritidskortet är i sig bra för att alla barn ska ha en möjlighet att kunna idrotta. Dock är kostnaderna för medlemsavgifter och tillbehör till idrotten så pass hög att ett bidrag på 500kr/barn inte är speciellt mycket."*

Risk för avgiftshöjningar

I Halland har Fritidskortet varit igång en tid och ett återkommande tema är oron för och upplevelser av att stödet äts upp av höjda avgifter: *"Lite rädd att det kommer göra att*

föreningarna inte motiveras att hålla nere kostnaderna" samt "Fin tanke men många föreningar höjde sina avgifter med 500 kronor per barn, även för dem som är för unga för att få bidrag."

Dålig träffsäkerhet – bör riktas efter behov

Föräldrar ställer sig frågande till om medlen egentligen träffar rätt och påpekar att de stora utgifterna ofta ligger utanför medlemsavgiften: *"Fel väg att gå, se till att få ner kostnaderna klubbarna behöver betala i stället för planer, anläggningar etc."*

Många vill även att stödet i högre grad ska behovsprövas så rätt barn nås: *"Tycker det gärna får vara viss behovsprövning, så att de som behöver kan få större del av pengarna."*

Administrativ börda

Många varnar för att Fritidskortet kan skapa mer byråkrati än nytta i föreningarna. Vissa är till och med oroliga för att det kommer att påverka den övriga verksamheten på ett tydligt negativt sätt: *"Krånglig admin för föreningar = högre administrativa kostnader = höjda avgifter"*

En del varnar även för att kriminella kommer att utnyttja situationen: *"Belastar klubbarna administrativt och som vanligt hittar kriminella sätt att mjölka bidrag på."* Det finns även föräldrar som pekar på att hela administrationen borde skötas av staten, eftersom det är ett statligt bidrag: *"Det hade varit bättre om föreningarna slapp agera mellanhand då det ändå är "myndigheten" (FK) som betalar ut pengarna. Samtliga barn får barnbidrag i Sverige så FK torde ha alla personuppgifter (och kontonummer) som behövs."*

Strukturella hinder bör lösas först

En del vill se mer medel till föreningar och kommuner i stället för personliga och familjerelaterade kort, att det sätts större fokus på de strukturella förutsättningarna, än de individuella familjernas betalningsförmåga. En väg att gå, som föräldrar lyfter, är en höjning av LOK-stödet: *"Är kanske en bra tanke men summan är alltför för låg i förhållande till kostnaden/åtaganden. Öka istället LOK-stöd och minska kraven på föräldrars sidokrav som försäljning"*.

Som synes finns det flera både positiva och mer kritiska tankar som föräldrarna framför om Fritidskortet. Gemensamt är att de tar upp flera intressanta och relevanta delar som blir viktiga att följa upp av oberoende utvärderare för att se om Fritidskortet får avsedd effekt och huruvida de farhågor som föräldrarna för fram får bäring eller ej.

Uppföljningen bör särskilt belysa träffsäkerheten (vilka barn nås faktiskt, utifrån ålder, område och ekonomi), användningen (vad medlen i praktiken går till), möjliga tröskeffekter (om föreningar höjer avgifter i takt med stödet), administrationen (den faktiska tids- och kostnadsbördan för föreningar och föräldrar), kännedom och enkelhet (hur lätt det är att förstå, ansöka och använda kortet) samt kapaciteten i verksamheterna (om det finns ledare, tider och anläggningar för att ta emot fler barn).

Kostnader för kommersialiserad idrott

Det råder ingen tvekan om att idrotten, och särskilt tävlingsidrotten, har blivit allt mer kommersialiserad. Denna utveckling märks även inom barn- och ungdomsidrotten, där allt fler föräldrar väljer att betala för sina barns deltagande i olika typer av kommersiella idrottsaktiviteter. Det kan handla om företag som erbjuder egna träningsupplägg, men även föreningar som tar betalt för extra tjänster utöver de ordinarie medlems- och träningsavgifterna.¹³

När vi ställde frågan om barnen någon gång under året deltagit i **kommersialiserad idrott** svarade **44%** (316 st) ”Ja”. I RU var motsvarande andel 58%. Det skiljer således 14 procentenheter mellan studierna. När vi jämför hur mycket föräldrarna spenderar i mediantal för sina barn i kommersialiserad idrott, så visar det sig att föräldrarna i Halland spenderar i stort lika mycket (2 000 kronor) som i övriga landet (se tabell 17).

Tabell 17. *Kostnader för barnens deltagande i kommersialiserad idrott, uppdelat på Hallandsstudien och Riksundersökningen.*

	Halland	RU
Medianvärde	2 000	2 100
Medelvärde	4 400	4 500
Maxvärde	80 000	260 000
Minvärde	100	200

Kostnader för kommersialiserad idrott för barn i huvudidrotten

Liksom i Riksundersökningen har vi även valt att redovisa kostnaderna för kommersialiserad idrott för respektive huvudidrott.

Tabell 19. *Kostnader för barnens idrottande i kommersialiserad idrott, uppdelat på olika huvudidrotter och undersökningar.*

Idrotter	Halland	RU
----------	---------	----

¹³ Exempel på sådana former är att betala extra för ett ledarlett träningspass som sker inom ramen för föreningens verksamhet, eller att föreningen anlitar andra större klubbar (t.ex. Liverpool FC) för att hålla i fotbollsskolor i samarbete med lokala idrottsföreningar.

Fotboll	2 000	2 100
Friidrott*	-	2 100
Gymnastik*	-	1 700
Handboll	2 200	1 600
Innebandy	2 800	2 600
Ishockey	5000	5 200
Kampsport*	-	800
Konståkning	7 000	-
Ridsport	2 000	2 100
Simidrott*	-	2 300
Tennis*	-	5 200
Övriga idrotter	2 000	2 100
Totalt	2 000	2 100

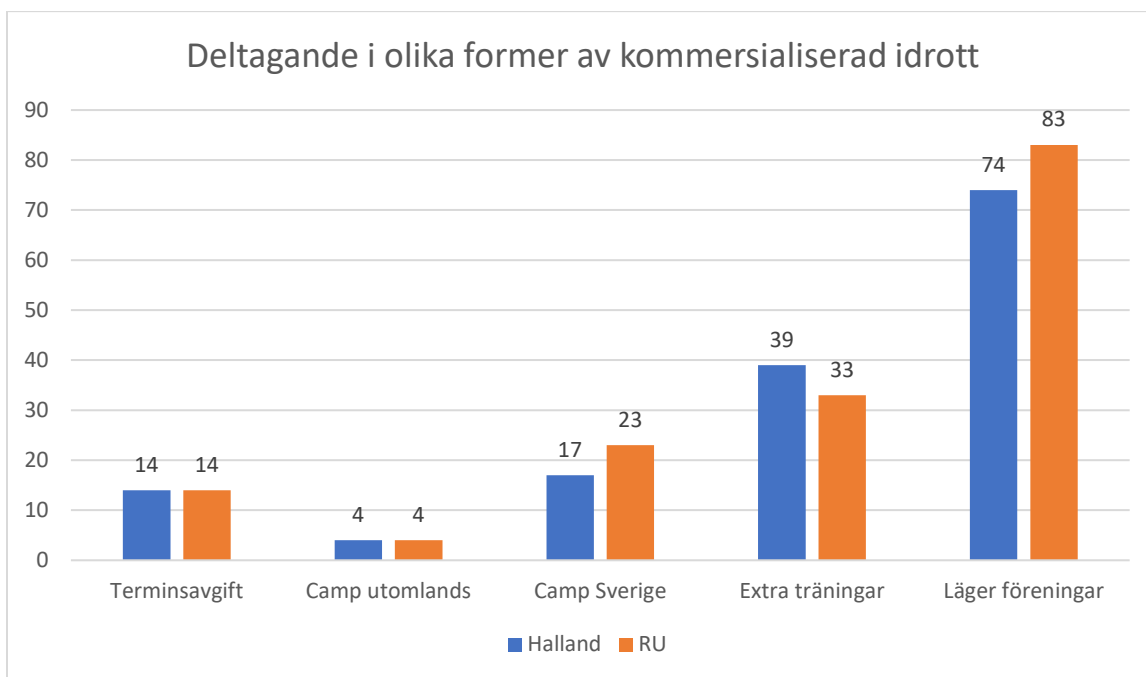
*Redovisas inte på grund av för få deltagare som nyttjat kommersialiserade alternativ.

I tabell 19 framgår att halländska föräldrar lägger störst belopp på kommersialiserad idrott inom ishockey och konståkning. Lägst utgifter ses för fotboll och ridsport. Jämfört med RU-undersökningen spenderas ungefär liknande belopp i de idrotter där jämförelser är möjliga. Noterbart är de relativt höga kostnader som läggs på kommersiella alternativ inom konståkning, vilket troligen hänger samman med kostsamma läger.

Kostnader för olika former av kommersialiserade aktiviteter

För att få en bild av vilka kommersialiserade idrottsaktiviteter föräldrar betalar för bad vi dem kryssa i alla alternativ som varit aktuella det senaste året: 1) Idrott där man betalar separat terminsavgift (t ex Knatteskutt, dansstudio; Leos Sports Kidz) 2) Campverksamhet i Sverige (t ex Stadium Sports Camp, Sweden Sport Academy 3) Campverksamhet utomlands, 4) Extra träningar mot betalning (t ex extra teknikträning) och, 5) Idrottsläger under lov, anordnade av föreningar i samverkan med andra aktörer (t.ex. internationella klubbar).

I figur 7 ser vi att andelen barn som deltar i de olika formerna av kommersialiserad verksamhet i stort liknar varandra vid en jämförelse mellan denna Hallandsstudie och Riksundersökningen. Studerar vi de enskilda formerna av aktiviteter visar det sig att majoritet av föräldrarna (74 %) betalar för idrottsläger under lov som arrangeras av föreningar i samverkan med externa aktörer (t ex internationella klubbar såsom AC Milan och Liverpool FC). Denna gråzon av kommersialisering kan vara positiv om delar av överskottet (om något) stannar i föreningen. Samtidigt utmanas de ideella krafterna, då uppdraget blir ottydligt för ideellt arbetande föräldrar. Arbetar man i för föreningen eller för en kommersiell partner?

Figur 7. Andel deltagande barn i olika former av kommersialiserad idrott, uppdelat Hallandstudien och Riksundersökningen (RU).

Ser vi till de andra formerna av kommersialiserad idrott framgår det att över en tredjedel (39%) har betalat extra för att få hjälp och stöttning i sin träning. Den här utgiftsposten är dock problematisk. I RU framkom att vissa föräldrar upplever en press att betala för den här typen av aktiviteter för att barnet ska ha större chans att bli uttagen till vissa lag eller speciella satsningar, vilket innebär en risk att kostnaderna för barnets idrottande drivs upp i onödan och till och med kan äventyra hushållets ekonomi.

När vi tittar på mer uttalat kommersiella former av idrottsverksamhet framgår det att relativt få barn deltar i läger utomlands (4%). Det är kanske inte särskilt överraskande, då dessa läger ofta innebär betydande kostnader för familjerna. Däremot ser vi ett större deltagande i läger som arrangeras i Sverige, där drygt en femtedel (17%) av de halländska föräldrarna uppger att deras barn har deltagit under året.

Verksamheter som mer direkt konkurrerar med, eller vill fungera som alternativ till idrottsföreningarnas egna aktiviteter där terminsavgifter tas ut tycks inte locka en speciellt stor andel av barnen (14%). Det verkar därför som att dessa aktörer i nuläget inte utgör något större hot mot föreningsidrotten. Verksamheterna riktar sig dessutom främst till yngre barn, oftast upp till omkring sju års ålder.

Sammanfattningsvis visar resultaten att den kommersialiserade idrotten i Halland, liksom i övriga Sverige i stor utsträckning sker i eller nära samarbete med

föreningsidrotten, snarare än utanför den. Detta tyder på att föreningarna fortfarande utgör den centrala arenan för barns idrottande, men också att ekonomiska trösklar riskerar att växa, särskilt för familjer med begränsade resurser.

Sammanfattning av resultat

Följande sammanställning ger en översikt över deltagarnas svarsmönster och belyser de mest framträdande tendenserna.

Totala kostnader för samtliga barn i alla idrotter

Medianen i Halland ligger på 15 000 kronor per år (riksnivå 18 600 kronor). Skillnaden mot riket är tydlig, där det för enskilda hushåll kan motsvara flera medlemskap, en utrustning eller ett läger. Andelen familjer som lägger mer än 100 000 kronor per år är i stort densamma i båda studierna (3 % respektive 5 %).

Kostnader uppdelat på bakgrundsvariabler

I Halland spenderar föräldrar lika mycket på flickors som pojkars idrottande, föräldrar med svensk bakgrund lägger mer än föräldrar med utländsk bakgrund, och kostnaderna skiljer sig i liten utsträckning mellan olika ortsstorlekar och utbildningsnivå. I likhet med RU ökar däremot kostnaderna med barnens ålder och hushållets inkomst.

Kostnader för olika huvudidrotter

Ishockey, simidrott, konståkning och ridsport tillhör de dyraste idrotterna att utöva, medan kampsport, friidrott och gymnastik tillhör de billigaste. Föräldrar i Halland lägger omkring 10 000 kronor mer på simidrott och cirka 10 000 kronor mindre på tennis än föräldrar på riksnivå. Även handboll utmärker sig i jämförelse med RU, då föräldrar spenderar nästan 4 000 kronor mer i Hallandsregionen.

Kostnadsfördelning inom respektive kostnadspost

Medlemsavgifterna är i allmänhet låga (cirka 300–500 kronor), utan större skillnader gentemot riket. När det gäller träningsavgifter är ridsport dyrast (11 500 kronor) följt av tennis (8 200 kronor) och konståkning (7 200 kronor). Kostnader för läger/cuper är relativt höga i idrotter som ishockey, handboll och ridsport, medan dessa typer av kostnader är betydligt lägre. Kostnaderna för utrustning är klart högst ishockey (6 000 kronor), simidrott (5 500 kronor) och konståkning (5 000 kronor) och lägst inom gymnastik (500 kr), friidrott (1 000 kronor) och Kampsport (1 000 kronor). Klädkostnader utgör en av de lägsta kostnadsposterna, både i Halland och i riket som helhet (cirka 500–1 000 kronor). Resor är särskilt kostsamma inom handboll och ishockey, liksom köp/försäljning av produkter, även om kostnaderna relaterat till försäljning/köp av

produkter i allmänhet tycks vara relativt låga (400 kronor i mediantal). De flesta föräldrar svarar att de inte har några övriga kostnader (fysioterapi, gymkort etc.) (median = 0 kronor).

Vad driver kostnaderna?

Fritextsvaren pekar på flera samverkande drivkrafter:

- Ambition, ansvar och det goda föräldraskapet – kostnader ses som en del av ansvaret att ge barnet en meningsfull fritid och stödja dess ambitioner, även till priset av egna uppoffringar.
- Cupheligerna som äter budgeten – starka normer kring deltagande, hotell och resor driver kostnader och skapar både ekonomisk och tidsmässig press, med risk för att vissa familjer hamnar utanför.
- Materialkrav och dyr utrustning – höga kostnader för nödvändig utrustning i materialsporter, krav på specialutrustning och återkommande köp av klubb- och profilkläder.
- Försäljningskrav – de ”dolda” avgifterna – återkommande säljkrav och ideellt arbete upplevs som dolda avgifter som tar både tid och pengar, skapar social press och riskerar att förstärka ojämlika villkor.
- Geografiska och logistiska utmaningar – avstånd, hallbrist och tider skapar höga rese- och parkeringskostnader som familjer har små möjligheter att påverka.
- Bekostande av seniorverksamhet – bristande insyn i hur avgifter och försäljning används väcker frågor om barn- och ungdomsverksamheten i vissa fall finansierar senior- eller elitlag.

Hur minska kostnaderna?

Föräldrarna föreslår flera konkreta vägar:

- Rimlig ambitionsnivå och begränsa tidiga elitsatsningar – större utrymme för olika ambitionsnivåer och senare elitsatsning, där glädje, lek, rörelseglädje och social utveckling prioriteras framför tidig specialisering.
- Minskade försäljningskrav – ersätta tidskrävande och ineffektiv försäljning med tydligare avgifter eller frivilliga alternativ.
- Tydlighet och transparens kring avgifter – tydligare redovisning av vad avgifter används till och vilka prioriteringar som ligger bakom kostnadsnivåerna.
- Fler hallar och ökat offentligt ansvar – fler anläggningar, lägre hallhyror, förbättrad drift och tilldelning av tider som ett sätt att minska avgifter på strukturell nivå.
- Begagnat och fungerande andrahandsmarknad – bättre utvecklade system för lån, byte och andrahandsförsäljning av utrustning för att hålla nere materialkostnader.

Tankar om Fritidskortet

86 % av föräldrarna är positiva till Fritidskortet; 72 % kan tänka sig att ansöka om det.

Positiva teman:

- Sänker trösklar – fler barn får chans att delta
- Mer rättvisa – minskar klassklyftor
- Träffsäker hjälp – stöd för ensamstående och ekonomiskt pressade hushåll
- Folkhälsa och gemenskap – stärker fysisk aktivitet och social tillhörighet
- Signalvärde – visar att samhället stödjer barns och ungdomars idrottande

Kritiska teman:

- Begränsad effekt för dyra idrotter – beloppet är för lågt för att göra skillnad när barnen är med i dyra idrotter
- Risk för avgiftshöjningar – oro för att stödet äts upp av höjda avgifter
- Dålig träffsäkerhet – stödet bör behovsprövas
- Administrativ börda – oro för merarbete i ideella föreningar
- Hellre strukturella lösningar – önskemål om stöd direkt till föreningar och kommuner

Kommersialiserad idrott

44 % av föräldrarna i Halland har betalat för någon form av kommersiell idrott (något färre jämfört med RU = 58 %). Medianutgiften är 2 000 kr per barn. De dyraste aktiviteterna återfinns inom ishockey och konståkning. Vanligast är läger under lov i samverkan mellan förening och externa aktörer, som kan sägas vara en "gråzon" mellan ideellt och kommersiell idrott (se Wagnsson & Augustsson, 2015). Detta kan ge föreningen intäkter, men riskerar samtidigt att öka avgifterna och exkludera barn vars familjer inte har råd. Mer renodlat kommersiella verksamheter (t.ex. Knatteslott, Leos Sports Kidz) är fortfarande marginella och främst inriktade mot yngre barn.

Diskussion

Det övergripande syftet med denna rapport har varit att kartlägga föräldrars kostnader för barns idrottande i Halland (7–18 år) samt att jämföra dem med kostnaderna i vår tidigare rikstäckande undersökning (Hertting & Wagnsson, 2024). Huvudresultaten visar att den totala kostnaden för samtliga barn i alla idrotter är något lägre i Halland (3 600 kronor lägre) jämfört med riksnivån. Även om skillnaderna kan verka små på årsbasis, kan de ändå få stor betydelse för hushåll med ansträngd ekonomi. För dessa kan några tusenlappar avgöra om barnet/barnen får följa med på ett läger som lagkamraterna eller träningskompisarna har möjlighet att delta i eller ej. När sådana tillfällen uteblir riskerar barnet inte bara att gå miste om idrottsliga minnen och erfarenheter, utan också att barnet hamnar utanför den gemenskap som ofta förstärks vid dessa former av aktiviteter. Som vi har sett i tidigare undersökningar (se Hertting & Wagnsson, 2024), kan detta i förlängningen även få konsekvenser för ett fortsatt deltagande. Det finns därför skäl för RF-SISU Halland att fortsatt värna om låga kostnader och följa kostnadsutvecklingen noggrant. Även mindre skillnader jämfört med riksnivån kan vara betydelsefulla, inte minst för att skapa mer jämlika villkor för barn och ungdomar oavsett familjens ekonomiska situation.

De dyraste idrotterna i Halland framstår som ishockey, konståkning, ridsport och simidrott, medan friidrott, gymnastik och kampsport återfinns i den lägre kostnadsnivån. I stort liknar mönstret det som kan noteras i riket som helhet, med två tydliga undantag: simidrott och tennis. För simidrott tycks kostnaderna vara cirka 10 000 kronor högre än riksgenomsnittet, medan tennis i stället framstår som omkring 10 000 kronor billigare i Halland jämfört med riket. Dessa resultat bör dock tolkas med försiktighet, eftersom antalet respondenter inom dessa idrotter är relativt begränsat.

När vi ser till kostnaderna inom de olika idrotterna är det också viktigt att komma ihåg de olika idrotternas förutsättningar. Vissa idrotter, kräver exempelvis dyr utrustning, och/eller specialanpassade anläggningar medan andra idrotter kräver mer resor för att hitta tävlingsmotståndare. Vid en jämförelse med riksnivån så är det också viktigt att beakta regionala förutsättningar som påverkar vilka idrotter som utövas i större utsträckning och vilka idrotter som har högst status i regionen/länet. I de olika regionerna, i det här fallet Halland, påverkas idrotten av flera olika lokala faktorer. Traditioner, förebilder och tidigare framgångar blir till viss del avgörande för vilka idrotter som blir populära. Tillgången till hallar, isar och planer och hur långt det är till tävlingsarenor spelar också in. Landskap och klimat, såsom tillgång till snö och hur lång vintern är, kan gynna vintersporter men påverkar samtidigt hur mycket man behöver resa, hur ofta man kan träna och vilken utrustning som krävs. Dessutom får bostadsortens storlek betydelse för exempelvis hur stora lagen blir och hur serierna

organiseras, vilket i förlängningen kan märkas på kostnaderna. Vi vill därför återigen påpeka att jämförelserna mellan de båda studierna bör tolkas med stor försiktighet, då underlag och urval skiljer sig åt, liksom åldersfördelning och antal svar per idrott, vilket kan påverka jämförbarheten.

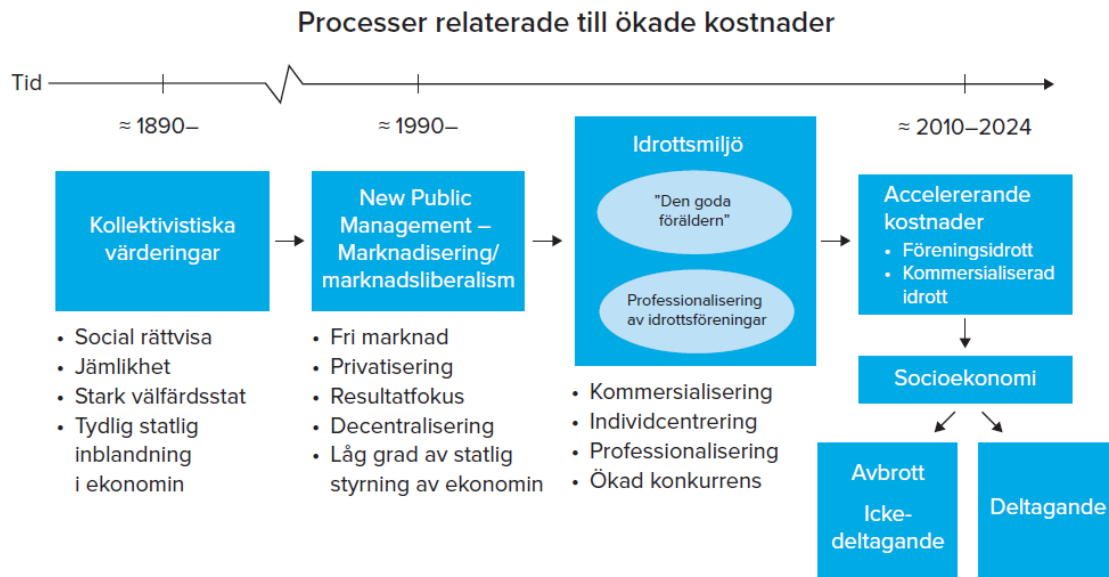
Utöver de pengar som föräldrar lägger på sin idrott i förening vill vi även peka på att många föräldrar i Halland, liksom i riket i stort, lägger pengar på kommersiell idrott, ibland höga summor. Förhållningssättet till den kommersiella idrotten behöver därför uppmärksammas, både vad gäller kostnader och sociala aspekter. Detta har tidigare lyfts fram i en rapport om kostnader för ishockey inom förenings- och kommersiell idrott (Hertting, 2022), men diskuteras också i vår rapport "Smakar det så kostar det" (Hertting & Wagnsson, 2024). Trots olika förutsättningar menar vi att alla idrotter kan göra något för att se över just sina kostnader, utifrån den verksamhet som bedrivs. I resultaten framkommer också att många föräldrar anser att just deras förening jobbar aktivt med att sänka kostnader.

Förklarande faktorer

I vår tidigare framtagna modell (se figur 8) har vi förutom att peka på samhällsmässiga trender lyft fram "den goda föräldern" som en drivande faktor bakom de höga kostnaderna i barn- och ungdomsidrotten. Det kan ta sig uttryck på flera sätt. En del föräldrar sporrar varandra i sin strävan att uppfattas som en bra, ibland till och med en perfekt förälder. Det handlar inte sällan om att ge barnet bästa möjliga förutsättningar för att lyckas i sin idrott, att erbjuda en meningsfull fritid i en trygg och utvecklande miljö, och att visa att man gör "allt" för att barnet ska få positiva upplevelser. Idrotten har alltså en hög status i samhället, eller med andra ord, ett eftersträvarsvärt socialt kapital (Brown, 2018). Sett ur detta perspektiv blir de pengar som föräldrar lägger på sina barns idrott en möjliggörare för ett viktigt socialt sammanhang, där barnen ges möjligheter att utveckla idrottsliga förmågor och sociala resurser som anses värdefulla och föräldrar samtidigt får möjligheten att visa upp ett gott föräldraskap (Coakley, 2011). Enligt Coakley (2011) är detta en viktig anledning till att föräldrar är beredda att spendera så mycket pengar på sina barns idrott.

Föräldrarna i denna undersökning har många goda förslag på hur kostnadsutvecklingen kan dämpas, där exempelvis begränsning av tidiga elitsatsningar, ökad tydlighet och transparens kring avgifter, utveckla en fungerande andrahandsmarknad samt ett mer reglerat cupdeltagande nämns. Samtidigt finns balansgången med att kunna bibehålla barnens status och sociala kapital, genom att exempelvis tillhandahålla den rätta utrustningen, de bästa kläderna och deltagande i de rätta camperna och tävlingarna/cuperna. Vi ser här en spänning mellan pengar som ekonomiskt värde och pengar som möjliggörare för en social gemenskap, där föräldrar med bättre ekonomi beskriver hur de har möjlighet att betala för detta. Samtidigt innebär kostnadsökningar

att alla föräldrar inte har ekonomiska möjligheter att låta barnen hålla på med idrott. Redan idag syns tydliga socioekonomiska skillnader i idrottsdeltagande beroende på bostadsort och område (Arnoldsson, 2023) och det är en utveckling som behöver bromsas. Resonemanget sammanfattas i modellen (se figur 8).

Figur 8. En schematisk bild över processer som är relaterade till ökade kostnader inom barn och ungdomsidrotten över tid.

I praktiken kan olika motiv gå hand i hand, till exempel när det gäller att åka på cuper eller läger. Då ges föräldrar en chans att visa sitt engagemang, genom att driva på för att laget eller träningsgruppen ska delta i turneringar som lockar de bästa spelarna, helst på attraktiva platser som uppskattas både av barn och vuxna. För barnen innebär det möjlighet att mäta sig med andra, visa sin skicklighet eller bara ha roligt. Föräldrarna får i sin tur social bekräftelse, en känsla av tillhörighet i föräldragruppen och en bekräftelse på att de är ansvarstagande och "goda" föräldrar. Detta är i sig är inga problem så länge man som förälder har råd att betala det som krävs för att ens barn och föräldrarna själva ska kunna delta på dessa läger eller cuper, men inte sällan, och i all välmening, innebär detta att olika försäljningsaktiviteter initieras för att samla in medel för att därigenom försöka mildra hushållets ekonomiska börda.

Samtidigt kan samma engagemang skapa en press. I denna iver att framstå som goda föräldrar och som möjliggörare av sina barns drömmar, ligger också en risk att föräldrarna driver på för hårt och ställer alltför höga krav, både på varandra och på föreningarna, för att säkra upp det som man uppfattar krävs för att barnet ska lyckas i sitt idrottande. Det finns också vittnesmål från föreningsrepresentanter om att föräldrar

hotar att byta förening om inte laget satsar på en mer selekterandeliknande verksamhet. Sådana tendenser bör uppmärksammas, inte minst eftersom de kan bidra till en uppåtgående kostnadsspiral och till ökade skillnader i delaktighet.

I detta sammanhang är det viktigt att lyfta fram de föräldrar som aldrig får möjligheten, där det varken finns tid eller pengar att samla in till gemensamma aktiviteter och där barnen inte får chansen till det sociala sammanhang som idrotten innebär. De som enligt Arnoldsson (2023) syns allt tydligare i statistiken. Det är föräldrarna som inte kan ställa sig frågan om "valuta för pengarna", utan behöver ställa frågan "har vi råd?". Det kom fram många kloka förslag om kostnadssänkningar från föräldrar, som är viktiga att uppmärksamma. Det handlar exempelvis om åtgärder som föreningar kan genomföra, så som billigare cuper närmare hemmet, mer tillgång till begagnad utrustning, att slopa säljtvång, samt tydligare penningspårning i föreningarna. Därtill vill man se att stat och kommun tar sitt ansvar genom större anslag och sänkta hyror och liknande. Regeringen har uppmärksammat kostnadsutvecklingen och har nu infört ett fritidskort. Föräldrarna i studien fick reagera på detta och menar på det stora hela att det är positivt och kan sänka ekonomiska trösklar för deltagande, men behöver vara riktat efter behov och att det finns en risk för krånglig administration. Vi ser fritidskortet som en kortsiktig lösning för att dämpa risken för ekonomisk utslagning från idrott, men på sikt behövs det mer hållbara strategier från alla aktörer inom idrotten för att dämpa kostnadsutvecklingen (se exempelvis Hertting & Wagnsson, 2024).

Implikationer och åtgärder

Det framtagna underlaget är användbart ur många synvinklar och förhoppningen är att det leder till en generell ökad uppmärksamhet på frågor om föräldrars kostnader för barnens idrott. Här följer några förslag på implikationer och åtgärder:

- RF-SISU Halland kan med fördel använda resultaten för att utbilda föreningar i hållbara kostnadsstrategier, med särskilt fokus på föräldrars öppna kommentarer.
- RF-SISU Halland kan även ta fram särskilda informations- och utbildningsmaterial till föräldrar och föreningar, med praktiska tips och idéer på kreativa lösningar för att hantera kostnader i föräldrars och föreningars vardag.
- RF-SISU Halland kan initiera samverkan med fler samhällsaktörer (förbund, föreningar, kommuner, region, privata aktörer och liknande) för att finna gemensamma strategier för att följa upp och hantera kostnadsökningar. En viktig fråga är hur samhällsaktörer kan nå fram till föräldrar som inte har barn i föreningslivet på grund av kostnader, det vill säga de som inte är med i studiens urval.
- RF-SISU Halland kan ta fram en egen strategi för att kontinuerligt följa upp kostnadsutvecklingen, med utgångspunkt i denna kartlägnings metodik.

Avslutningsvis är vår förhoppning att denna rapport kan ligga till grund för ett utvidgat förändringsarbete i Halland, lett av RF-SISU Halland och i samverkan med föreningar och offentliga aktörer, där kostnadsutvecklingen följs kontinuerligt och kostnadsbegränsande åtgärder prövas, så att kostnaderna för barns och ungas idrottande kan hållas tillbaka. Därigenom ges inte bara de mest bemedlade familjerna möjlighet att låta sina barn idrotta, utan idrotten kan nå den bredd av barn och ungdomar som idrottsrörelsen uttryckligen eftersträvar.

Referenser

- Arnoldsson, J. (2023). Socioekonomi påverkar ungas idrottande. Ny metod för att förstå skillnader i deltagande mellan landets bostadsområden. I: Norberg, Dartsch Nilsson & Pihlblad (Red.), *Idrott och segregation: Om idrottens roll i ett ojämlikt samhälle*. Stockholm: Centrum för Idrottsforskning.
- Brown, S.F. (2018). Introduction: youth sport and social capital. *Sport in Society*, 21(10), p. 1499-1516.
- Centrum för idrottsforskning. (2023). *Statens stöd till idrotten: Uppföljning 2023*. Stockholm: Centrum för idrottsforskning.
- Coakley, J. (2011). Ideology doesn't just happen: Sports and Neoliberalism. *Journal of ALESDE*, 1(1), pp. 67-84.
- Hertting, K. (2009). *Valuta för pengarna: Om föräldrars kostnader för barnens deltagande i tävlingsidrott* (FoU-rapport 2009:4). Stockholm: Riksidrottsförbundet.
- Hertting, K. (2022). *Vad kostar ishockeyn? Kartläggning av föräldrars kostnader för föreningsishockey och aktiviteter utanför ordinarie föreningsverksamhet*. Stockholm: Svenska Ishockeyförbundet.
- Hertting, K., & Wagnsson, S. (2024). *Smakar det så kostar det – En studie om föräldrars kostnader för barns idrottande 2003–2023*. Stockholm: Riksidrottsförbundets FoU-serie, 2024:5.
- Riksidrottsförbundet. (2004). *Kostnader för idrott: En studie om kostnader för barns idrottande 2003* (FoU-rapport 2004:2). Stockholm: Riksidrottsförbundet.
- Riksidrottsförbundet. (2016). *Svensk idrott idag – fakta och statistik*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.
<https://www.rf.se/download/18.4b47d66118498cdd98b43a/1669022045274/Svensk%20idrott%20idag%20-%20fakta%20och%20statistik.pdf>
- Wagnsson, S., & Augustsson, C. (2015). Idrottsföräldrars syn på den kommersialiserade barn- och ungdomsidrotten. I C. Dartsch, J. R. Norberg & J. Pihlblad (Red.), *Idrottens pris: Om idrottens kostnader och medlemskapets betydelse* (s. 9–67). Stockholm: Centrum för idrottsforskning 2015:2.

Q1

Nedan följer några frågor om vad det kostar för ditt/dina barn (7 - 18 år) att vara med i föreningsidrott. Med det menar vi idrott som sker i en ideell förening - alltså där du som förälder betalar en medlemsavgift för att ditt barn ska få vara med.

Q2

1. Ange kön och födelseår för ditt/dina barn som idrottar i en förening. OBS! Ange endast barn som är aktiva i en förening! Har du fler än tre barn som idrottar? Fyll då i uppgifterna för de tre äldsta som är under 19 år.

	Pojke	Flicka	
Barn 1	☐	☐	
Barn 2	☐	☐	
Barn 3	☐	☐	

Q3

2. Vilken huvudsaklig idrott utövar ditt/dina barn. Med huvudsaklig idrott menar vi den idrott som barnet lägger mest tid/engagemang i? OBS! Välj endast en idrott om ditt barn är med i flera idrotter som han/hon lägger lika mycket tid/engagemang i!

	Idrott
Barn 1	
Barn 2	
Barn 3	

Q4

3. Hur många timmar i veckan tränar och tävlar ditt barn i genomsnitt i den huvudsakliga idrotten under säsong? (Avrunda till heltal timmar)

Barn 1	
Barn 2	
Barn 3	

Tänk på den huvudsakliga idrotten som Ditt/Dina barn håller på med när ni svarar på följande frågor

Q6

4. Uppskatta hur mycket Du/Ni betalar i medlemsavgift per barn och år för att han/hon ska kunna hålla på med den huvudsakliga idrotten?

Barn 1

Barn 2

Barn 3

Q7

5. Uppskatta hur mycket Du/Ni betalar i träningsavgift per barn och år för att han/hon ska kunna hålla på med den huvudsakliga idrotten?

Barn 1

Barn 2

Barn 3

Q8

6. Uppskatta hur mycket Du/Ni betalar för läger, cuper, turneringar mm, per barn och år för att ert barn ska kunna hålla på med den huvudsakliga idrotten?

Barn 1

Barn 2

Barn 3

Q9

7. Uppskatta hur mycket Du/Ni betalar för utrustning, per barn och år för att ert barn ska kunna hålla på med den huvudsakliga idrotten?

Barn 1

Barn 2

Barn 3

Q10

8. Uppskatta hur mycket Du/Ni betalar för klubbkläder, per barn och år för att ert barn ska kunna hålla på med den huvudsakliga idrotten?

Barn 1

Barn 2

Barn 3

Q11

9. Hur långt uppskattar du att du kör per år för att ditt barn ska kunna delta i sin idrott? (inkl. träningar, matcher

och cuper

	Jag skjutsar inte, eller gör det ytterst sällan, till mitt barns idrottsaktiviteter	10 - 50 mil per år (cirka 1	50–199 mil per år (≈ mil/vecka)	200–499 mil per år (≈ 4–10 mil/vecka)	500–999 mil per år (≈ 10–20 mil/vecka)	1000 mil eller mer per år 1–4 20+ /vecka)
Barn 1	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barn 2	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barn 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q12

10. Uppskatta hur mycket Du/Ni betalar för köp av lotter, produkter och liknande från föreningen, per barn och år för att ert barn ska kunna hålla på med den huvudsakliga idrotten

Barn 1

Barn 2

Barn 3

Q13

11. Uppskatta hur mycket Du/Ni betalar för övriga kostnader (t ex sjukgymnastik, specialkost, licenser, försäkringar m m) årligen, för att ditt barn ska kunna hålla på med den huvudsakliga idrotten?

Barn 1

Barn 2

Barn 3

Q14

12. Hur upplever du kostnaden för att ditt barn ska kunna hålla på med sin huvudsakliga idrott? Ange på en skala 1-10, där 1 = Mycket låg kostnad; 10= Mycket hög

Barn 1

Barn 2

Barn 3

Q15

13. Anser du att du får valuta för pengarna? Ange ditt svar på en skala från 1-10. Absolut inte =1, Ja, absolut =10

Barn 1

Barn 2

Barn 3

Q16

14. Är du i allmänhet beredd på att acceptera en lägre ambitionsnivå hos den huvudsakliga idrottsföreningen för att minska kostnaderna?

	Ja, absolut	Ja, men endast en lite lägre ambitionsnivå	Ja, men det beror på (kommentera gärna)	Nej, inte alls	
Barn 1	☐	☐	☐	☐	
Barn 2	☐	☐	☐	☐	
Barn 3	☐	☐	☐	☐	

Q17

15. Jobbar huvudföreningen aktivt med att få ned kostnader för barnens idrottande?

	Nej, inte alls	Ja, i liten grad	Ja, i ganska hög grad	Ja, i hög grad	Ja, i mycket hög grad	Vet ej
Barn 1	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barn 2	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barn 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q18

16. Uppskatta hushållets totala kostnader/år för barnets/barnens idrottande i samtliga föreningar.

Q19

Regeringen planerar att under 2025 införa ett fritidskort för barn och ungdomar i åldrarna 8–16 år. Syftet med detta kort är att ge fler unga möjlighet att delta i aktiviteter inom idrott, kultur, friluftsliv och föreningsliv. Fritidskortet kommer att fungera som en digital betalningstjänst som kan användas för att täcka kostnader för sådana fritidsaktiviteter.

Q20

17. Vad tycker du om införandet av ett sådant fritidskort?

- ☐ Mycket positiv
- ☐ Positiv
- ☐ Neutral
- ☐ Negativ
- ☐ Mycket negativ

Q21

18. Skulle du kunna tänka dig att ansöka om ett fritidskort?

- ☐ Ja, absolut
- ☐ Ja, det är troligt
- ☐ Osäker
- ☐ Nej, troligtvis inte
- ☐ Nej, absolut inte

Q22

19. Kommentera gärna din åsikt om fritidskortet här!

Q23

20. Har något av ert/era barn ärvt/fått utrustning (t ex från syskon, kusin, grannar)?

- ☐ Nej
- ☐ Ja, någon enstaka gång
- ☐ Ja, regelbundet

Q24

Nu vill vi att du tänker på olika former av kommersialiserad idrott när du svarar på nedanstående frågor. Med kommersialiserad idrott menar vi idrott som bedrivs i kommersiell regi, d v s idrottsutövning baserad på extra avgifter (till exempel idrottsläger under lov, betalar extra för ledarledda träningar eller betalar en separat terminsavgift som inte är kopplad till en idrottsförening. OBS! Innefattar ej deltagande i cuper när barnet deltar för sin förenings räkning!

Q25

21. Kryssa i vilka former av kommersialiserad idrott som Ditt/Dina barn har deltagit i det senaste året. (OBS!

Möjligt att kryssa i flera alternativ)

	Barnet har inte deltagit i kommersialiserad	Idrottsläger under lov, anordnade av föreningar i samverkan med andra aktörer, t.ex. internationella	Extra träningar mot betalning (t ex extra	Camp- verksamhet i Sverige (t ex Stadium Sports Camp, Sweden Sport Academy)	Camp- verksamhet utomlands	Idrott där man betalar separat terminsavgift (t ex Knatte-skutt, dans-studio; Leos, Sports Kidz)
Barn 1	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barn 2	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barn 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q26

22. Uppskatta hur mycket som du/ni har betalat per år och barn för deltagande i kommersialiserad idrott

Barn 1

Barn 2

Barn 3

Q27

För att kunna få svar på om det finns några samband mellan kostnader inom idrotten och olika bakgrundsfaktorer kommer här några frågor kopplad till din sociala bakgrund och din ekonomiska situation.

Q28

23. Vilket kön har du? Med kön menar vi könsidentitet, alltså det kön du själv känner dig som.

- ☐ Man
- ☐ Kvinna
- ☐ Jag definierar mig som... (Skriv på raden nedan)

Q29

24. Ditt födelseår? (Svara med fyra siffror, t ex 1986)

Q30

25. Hur stor är hushållets totala månadsinkomst före skatt? (Avrunda till närmaste 10 000-tal)

Q31

26. Vilken kommun bor du i?

Q32

27. Vilken beskrivning stämmer in på din bostadsort?

- ☐ Landsbygd (upp till 20 000 invånare)
- ☐ Småstad (20 000-75 000 invånare)
- ☐ Mellanstor stad (75 000 - 250 000 invånare)
- ☐ Storstad (mer än 250 000 invånare)

Q33

28. Jag bor i...

- ☐ Hyresrätt
- ☐ Bostadsrätt
- ☐ Radhus
- ☐ Fristående villa
- ☐ Annat

Q34

29. Vilken är din högsta avslutade utbildning?

- ☐ Lägre än gymnasiet
- ☐ Gymnasiet eller motsvarande
- ☐ Universitetsexamen på kandidat- eller masternivå
- ☐ Doktorsexamen/Licentiatexamen

Q35

30. Vilken är din partners högsta avslutade utbildning?

- ☐ Lägre än gymnasiet
- ☐ Gymnasiet eller motsvarande
- ☐ Universitetsexamen på kandidat- eller masternivå
- ☐ Doktorsexamen/Licentiatexamen
- ☐ Jag har ingen partner

Q36

31. Vilken är din nuvarande sysselsättning?

- ☐ Yrkesarbetande (skriv på raden nedan)

- ☐ Studerande
- ☐ Pensionär
- ☐ Arbetssökande

32. Vilken är din partners nuvarande sysselsättning?

☐ Yrkesarbetande (skriv på raden nedan)

☐ Studerande

☐ Pensionär

☐ Arbetsökande

☐ Pensionär

Q38

33. Vilket land är du född i?

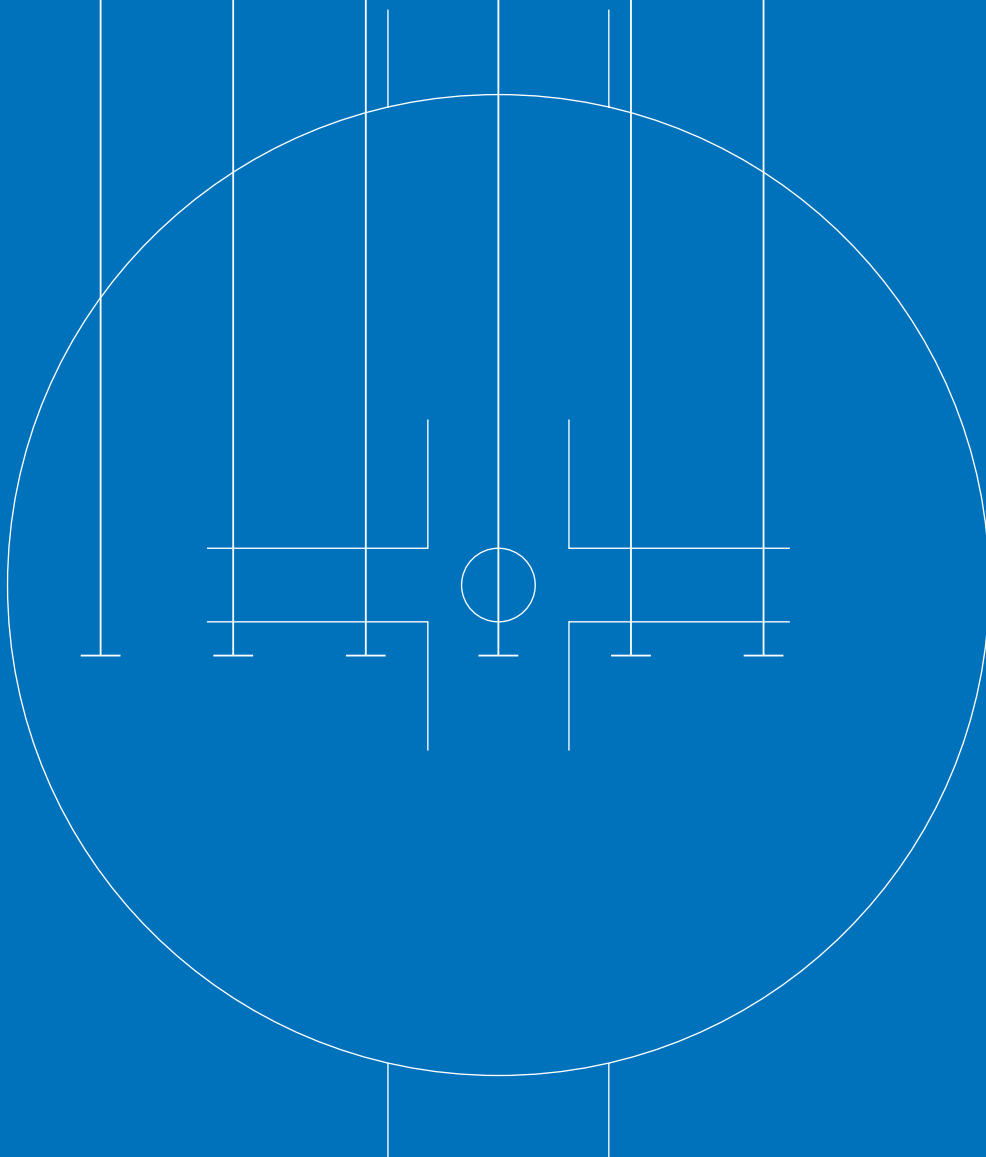
Q39

34. Vilket land är din partner född i?

Q40

35. Övriga synpunkter och reflektioner

Halland